

ELŐFIZETÉS.

HELYBEN:

Egy évre 28 korona.
Fél évre 14 korona.
Egy negyed évre .. 7 korona.
Egy óra 2 k. 40 f.

VIDÉKEN:

Egy évre 32 korona.
Fél évre 16 korona.
Egy negyed évre .. 8 korona.
Egy óra 2 k. 80 f.

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI NAPILAP.

SZERKESZTŐSÉG:

Aradi és csanádi egyesült
vasutak palotájában.
TELEFON-SZÁM: 367.

KIADÓHIVATAL:

Aradi Nyomda Részvény-
Társaság.
József főherceg-ut 22. sz.
TELEFON-SZÁM: 151.

Arad, 1916.

Főszerkesztő:
Stauber József.

Szerda, december 6.

Bukarest—Targovist vasuton tul nyomultunk előre.

Budapest, december 5. (Hivatalos.)
A főhadiszállás jelenti:

Keleti harctér:

Mackensen vezértábornagy hadcsoportja:

Az utóbbi napokban kivívott sikereket tovább fejlesztettük. A dunai hadsereg több szárnya orosz támadásokat visszavert és Bukaresttől dél-nyugatra az Argesun tul nyomult előre. A román fővárostól északnyugatra előrenyomuló osztrák-magyar és német erők a Bukarest—Targovist vasut vonalon tul nyomultak előre. Az ellenséges utóvédeket ott, a hol szembezállottak velünk, visszavetettük. December 3-án beszállított foglyok száma több mint 12.000. Csupán az Argesu alsó folyása mentén, a viszonylag szűk harci területen 28 ezred katonáiból szállítottunk be foglyokat.

József főherceg vezérezredes arcvonala:

Arz tábornok osztrák-magyar és német csapatai Ocnától északnyugatra fekvő határterületen ellentámadással visszazserezték az oroszoktól mindazokat a helyi előnyöket, melyeket az oroszok az utóbbi napokban egyes helyeken kivívtak. Kövess vezérezredes zászlóaljai a Wreh-Dobryn röviddel ezelőtt elveszett árkokból, elkeseredett harcban, szintén kivetették az ellenséget. A vállalkozások alkalmával 550 főnyi legénységet, 13 gépfegyvert, 4 aknavetőt beszállítottunk. Sósmezőtől északnyugatra, Tölgyestől délkeletre, Dornavatránál az ellenség nagy vesztesége mellett visszavertünk orosz támadásokat.

Lipót bajor herceg vezértábornagy harcvonala:

Augusztowkánál történt és gyorsan visszavert orosz előretörésen kívül Kelet-Galiciában nincs fontos esemény.

Olasz harctér:

Eső és köd dacára a Karszt fennsík az ágyutüz változatlanul erős volt.

Délkeleti harctér:

Nincs különös esemény. Höfer altábornagy, a vezérkari főnök helyettese. (A miniszterelnökség sajtóosztálya.)

A martir király.

Ugyanaz a nap ragyog Hellász fölött most is, amelyik egykor Perikles Athénjének nagyságát esodálta s annak a népnek utódai élnek a spártai mezőkön, amely egykor szembe mert szállni az akkori világ legnagyobb hatalmával s meg is tudta azokat verni. A görög télsziget sziklás partjait ezer évek óta verik a viharoktól korbácsolt tenger hullámai s a görög félsziget földjének lakóit ezer évek óta veri valamilyen titokzatos átok szöges korbácsa. Egy nép, a mai kultúra őse, amelynek története csupa dicsőség és csupa mártírium: itt áll e világrengés közepett, megszentelt földjén a civódó ellenségek osztozkodó hordáival s ökölbe szorított kézzel, keservvé kristályosodott indulattal nézi a márványtemplomok alkudozó kufárjait.

Szánakozó lélekkel néztük: meddig bírja még!? Meddig bírja, hogy tópiák, marják, rugdalják, fojtogatják? Meddig bírja, hogy levetkőztetik, kifosztják, kiebrudalják a saját házából?

Es tört ez a mártírország! Cafatokban csüngött le róla az utolsó ruhája is, a tüzes vas már az elevenig ért s még mindig tudott mozdulatlanul tűrni.

Királya, fenn a trónon, összekulcsolt kézzel sóhajtott: „Vesszen el minden, csak a becsület maradjon meg!”

De a gazoknak még — e nemzet becsülete is kellett! A nemzet jobbainak lelke sirt, midőn legelső emberének: felkent koronás királyának szavát annyiba se vették, mint egy jött-ment kalandornak szavát, midőn a király törvényes kormányának rendeleteiből fidibuszt csináltak s leköpték azt, aki Görögország tradícióihoz lojálisan ragaszkodni mert.

Végül már annyira merészkedtek, hogy a görög nemzet öncsonkítását követelték. Vágassa le a nemzet mind a két védekező karját: szolgáltassa ki a szószátyár gazoknak összes fegyvereit.

Ekkor felállott e háboru martirjainak legszebb alakja, egyik legnagyobb hőse, az önmegtartóztatás tüneményes vitéze: Görögország királya, s belekiáltotta harsogó hangon az égzengésbe: A becsületet is!? Soha! Soha! Soha! s elrendelte hadseregének általános mozgósítását — a király gyilkosok, a sirtfertőzők, a betolakodott tehetetlenek ellen... (:)

Események a tengeren:

Banfield sorhajóhadnagy december 3-án délután a Karszt fennsík felett légi harcot vívott olasz, Kaproni típusu szárazföldi repülőgépekkel. Közülük egyet lelőtt. A repülőgép négy utasát, akik közül egyik súlyosan, kettő könnyebben sebesült meg, elfogtuk. Hajóhadparancsnokság. (Miniszterelnökség sajtóosztálya.)

Üldözzük

a hátráló oláh seregeket.

— Uj hareok a Cernánál. —

Berlin, december 5. (Hivatalos.) A nagy főhadiszállás jelenti:

Nyugati harctér:

Rupprecht bajor trónörökös vezértábornagy arcvonala:

Rövid, erős ágyutüzelés után

Albrecht württembergi herceg vezértábornagy arcvonala:

A varlencourti müttől keletre reggel a ködben az angol osztagok előretörték. Tüzünkkel visszavertük őket. Délután az idő kitisztulásával a Somme arcvonalon erősebb lett az ágyutüz. Az éj folyamán is élénkebb maradt, mint a legutóbbi időben.

Keleti harctér:

Lipót bajor herceg vezértábornagy hadseregenek harcvonala:

A Tarnopol—Krasno vasutvonalától délre, Augusztowonál az orosz osztagok eredménytelen előretörést intéztek egyik, tőlük legutóbb elragadott árokérsz ellen.

József főherceg vezérezredes hadsereg harcvonala:

Mialatt az oroszok a Capulon, Dornawatráról északnyugatra, Putna-Trotusulon és az Uz-völgyben minden eredmény nélkül intéztek támadásokat, a német és osztrák-magyar csapatok rohammal visszavették az előző napokon elvesztett fontos magaslati állásokat. Ezekben, a részben nagyon elkeseredett harcokban öt gépfegyvert, a Mont-Nemirán, az Ojtoz-völgytől északra 350 fogoly és 8 gépfegyver maradt kezünkön.

Mackensen vezértábornagy hadcsoportja:

A 9. hadsereg az ellenséges utóvédek ellenállását az üldözés folyamán megtörve, keleti irányban átért a Bukarest—Targoviste—Pietrusita vasutvonalat. A dunai hadsereg az Argesul alsó folyása mentén erős számbeli tul-

erő felett kivívott győzelme után, amelyből különösen a 217 gyaloghadosztály vette ki legdicőségesebben részét, a hátráló ellenségnek utána nyomult egészen az említett csapatig, és balszárnyával harcolva azon túl is. A keleti szárny a Duna lapályán orosz-román támadásokat vert vissza. December 3-án fogságunkba esetteknek bejelentett száma 12.500-ra emelkedett. A 9. hadseregnél még 2000, a dunai hadseregnél 2500 főnyi legénység, az utóbbiak a 22. gyalog és 6. tüzérezred kötelékéből, járult ehhez az összeghez. Dobrudzsában nincs nagyobb tevékenység.

Macedóniai hadszíntér:

A Cernától keletre új harcok fejlődtek Bahovonál, a Monten—Moglena arcvonalon meghiusultak a szerbek előretörései. — **Ludendorff, első főszállásmester.** (Miniszterelnökség sajtóosztálya.)

Minden éjjel Zeppelinek Bukarest felett.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

A Daily News bukaresti tudósítója részletesen írja le lapjának küldött táviratában Bukarest szenvedéseit. A román fővárost egy héten keresztül minden éjjel Zeppelinek támadták meg bombákkal nappaloként pedig egész sor repülő jelent meg mindig a város felett, s folytonos rettegésben tartotta a lakosságot. Minthogy a város nem nagy, a német légi haderő támadásainak mindig nagy volt a hatása és ezekben a napokban nem volt egyetlen polgára sem Bukarestnek, aki életét ne látta volna veszedelemben. Joggal, amit a halottak és a sebesültek nagy száma bizonyít. Csak halottakban 200 főnyi vesztesége van a városnak.

Az első esti óráktól reggelig teljes sötéttségben burkolózott a város. Az ablakokat becsukták és sötét papirossal átragasztották. Az utcákon csak kevés lámpa égett és ezeknek az üveglapjait is elburkolták sötétszínű papirossal. A világosság csak keskeny résen szüremlett a gyalogjáróra.

— Mialatt ezeket a sorokat írom, — jeleníti a tudósító — a sötét, kihalt utcáról éles túlkölés hangzik fel hozzám a szobába. Aztán újra és rövid idő múltán harmadszor is. A féltelmes üvöltés felveri az egész várost. Csakhamar megszólalnak a templomok harangjai is. A várost furcsa nyugtalanság fogja el. A szállóban az emberek valamennyi szobából a nagy vesztibülbe özönlöttek, összebujnak és a félős sötéttségben dobogó szívvel figyelnek a fekete éjszakába.

Eloltom a lámpát, aztán kinyitom az ablakot. Az emberek ijedten futnak föl és alá, meglapulnak a házak fala mellett. A rendőrök szakadatlanul fújják kürtjüket. A lámpákat egészen eloltják, s csak a csillagok világítanak. Hirtelen fénysugár kapaszkodik a horizontba fényszóró keresi az égbolton a Zeppelineket. Egészen magasan a levegőben ezüstös csik jelenik meg. Felfedezték a támadót s már kezdődik is az elhárító útegek heves lövöldözése. Közben tompa dörrenéssel explodálnak a bombák, amelyeket a Zeppelinből dobtak a városra. Kiskaliberű tábori ágyuk egész sora vetélkedik a céltalannak látszó tüzelésben. A szálló cinketejére folytonosan jégesőként kopog a gránátszilánkok zuhataga. Minden ütődésnél végigvonaglik a félelem az előcsarnokban reszelő tömegben.

Végre irányt változtat a léghajó. Elvégezte feladatát. Minden bombáját levette. A lövöldözés megszűnik. A fényszórók egy ideig még meszelik az eget, aztán megszűnik a ködkürt annak jeléül, hogy a veszedelem megszűnt. Ujra becsukom az ablakot, elhuzom a függönyt, meggyújtom a lámpát és tovább írok. Lenn az utcán autók száguldanak. A sebesülteket viszik a kórházba.

Bukarest mint vár.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Bukarestről kezdetben olyan hírek jöttek forgalomba, mintha csak részben volna megerősítve, s erődítési rendszere még kiegészítésekre szorulna. Valójában úgy áll a dolog, hogy Bukarest a modern várvédelem elvei szerint van megerősítve, s igazi mesterműve Brialmont belga tábornoknak, aki tudvalevőleg nemcsak szaktekintély ezen a téren, hanem általán elismert tervező katonai zseni. Természetesen más kérdés az, hogy a központi hatalmak mindent szétzuzó energikus előretörésének mennyiben és meddig lehet Bukarest, mint vár komoly akadálya. A várost körülvevő mellvédek, falak csekélyebb értékéről lehet beszélni. Fontosabb ennél, hogy a laikus körökben úgy fogják fel a bukaresti erődítéseket, mint „tábori erősség”-et. Ez azonban nem azt jelenti, mintha a „tábori erősség” kevésbé volna alapos, kiterjedt és nem merítené ki az erődítvények, erőd, vár stb. fogalmát. A „tábori” szó, ugyanis az jelenti, hogy az erődítési műveknek területileg történt kitolása és nagyobb körzetekben való elhelyezése nagy csapattömegek számára biztosít táborozó helyet. S mert Bukarest tényleg ilyen „tábori erősség”, ezért menekültek a megvert oláh csapatok a bukaresti tábori erősség körzete mögé.

Brialmont tábornokot 1883-ban hívta meg az akkori oláh kormány, hogy intézze a főváros erődítési munkálatait. A hatalmas védelmi tervezetet 1885-től 1896-ig terjedő időben valósították meg s azóta is még sok pótmunkát végeztek a már kész erődítési rendszeren.

A fővárosnak, amely a Dimbovica két partján fekszik, harminc négyzetkilométernyi a terület, egy, hogy az erődítmény — Brialmont a sokszögű alaptervet kedvelte legjobban — hat—kilenc kilométernyi távolságban a várostól mintegy hetvenhat kilométer kerületet igényelt.

Románia nem gondolt arra, hogy Brialmont tervének teljes keresztülvitelénél takarékoskodjék, mert pl. a 18 erődöt és 18 közbeneső övezeti védelmi műveket sokkal nagyobb mértékben szerelte fel ágyupáncéltornyokkal, mint ahogy azt a tervező javasolta. Hetven-negy páncéltoronyban 21 centiméteres mozsarak vannak elhelyezve s ezenkívül százhuszonhét súlyosított páncéltorony van gyorslövő ágyúkkal felszerelve. Megtígyelő páncéltornyok is vannak elegendő számmal, kerekén ötven-negy. Ha még az eddigi ágyuparkhoz négyszázhetvenhat darab oldalról tüzelő ágyút vesszük számításba s tekintetbe vesszük azt a tüzérségi anyagmennyiséget, amelyet a visszaözlő román seregek visznek magukkal, be kell látnunk, hogy Bukarest föltétlenül számbaveendő komoly ellenfél. Igaz ugyan, hogy Antwerpen példája megmutatta, hogy a síkságon fekvő erősség csak muló védelmet biztosít, de azért Bukarest elfoglalása mindenesetre nagy hadi teljesítményt fog jelenteni.

Bukarest védőművei olyképp vannak építve, hogy az egyes erődök között átlag négy kilométernyi távolságot lehet számba venni, melyet a közbeeső művek a felére szállítanak le. Nem szabad azonban megfeledkeznünk arról, hogy az erődítmény felkötésének északi és északi-keleti részein ez a távolság még rövidebb, ellenben délen és délnyugaton hosszabb, aminek az a magyarázata, hogy az Argesul és a Szabaru folyásában nagy erősséget véltek felfedezni, miután a két folyó között sok a mocsaras terület.

Megkezdte a város a cukor kiosztását.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Két héttel ezelőtt Arad város közéleti bizottsága kimondotta, hogy a város által beszerzett szilvát, sajtot és borsót, valamint a cukrot az aradi kereskedők útján hozzák forgalomba. A közéleti bizottságnak ezt a javaslatát a városi tanács is magáévá tette, és elrendelte, hogy a fél waggon borsót, a több métermázsa sajtot és a fél waggon aszalt szilvát az arra jogosult aradi kereskedők között fogja elosztani, akiket felelősségre tesz azért, ha ezekből az árucikkekből akár egy kilogram is nem aradi fogyasztó konyhájára kerül.

A városi tanácsnak ezt az intézkedését azonban információink szerint nem hajtották végre, úgy, amint azt a közéleti bizottság és a tanács elképzelte. A borsóból, a szilvából és a sajtból ugyanis mindössze öt aradi kereskedő részesül, akik így horribilis mennyiséghez jutottak. Anélkül, hogy megakarnánk gyanúsítani ezeket a kereskedőket, ki kell jelentenünk, hogy ők képtelenek lesznek a nekik juttatott mennyiséget Aradon elhelyezni, mert olyan nagy tömegben nem tudják az aradi fogyasztókhoz juttatni. A nekik juttatott fontos élelmi cikkek tehát — ezt előre megjósoljuk — föltétlenül ki fognak kerülni Aradról és rövid idő múlva egy kilogram sem lesz a városban, az aradi fogyasztók hetven százaléka pedig nem kap ezekből az élelmiszerekből. Ilyen körülmények között egészen természetesen, hogy a kereskedők ellen a közönség felzudul, mert azt hiszi, hogy minden aradi kereskedő részesült a város által megszerzett cikkekben, pedig amint említettük, ebben a kiváltságban csak néhány üzletnek volt része. Egészen érthető, ha a közönség azzal a gyanúval illeti majd a kereskedőket, hogy a város által megszerzett élelmiszereket elrejtik. A közönség ugyanis azt hiszi, hogy minden kereskedést elláttak borsóval, sajtjal és szilvával. A közelgő veszedelemre felhívjuk a város vezetőségének figyelmét, mert akkor, ha a legfontosabb élelmiszerek már elhagyták a várost, semmit se lehet tenni a bajok ellen. A veszedelmet meg kell előzni.

Itt említjük meg, hogy a város számára rendelt cukor még nem érkezett meg, azonban a város a tartalékából előlegez a kiskereskedőknek bizonyos mennyiséget. A kiskereskedők számára szerdán délután és csütörtökön délután 3—5-ig és pénteken délelőtt 8—10-ig adják ki a cukrot a városházán levő cukor raktárból. A kiskereskedők harminc-ötven kilogram cukrot kapnak ki egyszerre, amelyet cukorjegy ellenében kizárólag aradi fogyasztóknak kötelesek eladni maximális áron. E hó 9-én valószínűleg három waggon cukor érkezik a város címére és azután fokozatosan fogják a kereskedők között szétosztani a cukrot. Mint ismeretes, a nagykereskedők lemondtak az árusításról. A közönség abban a téves hitben van, hogy a cukorjegyeket csak e hó 6-ig lehet kiváltani. Figyelmeztetjük, hogy ez téves hiedelem, mert a cukorjegyeket bármikor kiveheti a közönség, azonban csak az kérjen jegyet, akinek otthon nincs cukorja, mert különben az ellenőrzés alkalmával rá jönnek a visszaélésre és az illetők büntetésben részesülnek.

A tanács tegnap tartott ülésében hozott azt a határozatát, hogy a most még érvényes lisztjegyek ellenében a megállapított liszt- és kenyér mennyiségnek hetvenöt százalékát tartoznak a hatósági üzletek és a pékek kiadni ez úgy értelmezendő, hogy lisztből 1260 gramot, kenyérből 1800 gramot vásárolhat a fogyasztó egy hétre a maximális áron, amely természetesen semmit sem változott.

Százharminckilenc ágyut zsákmányoltunk Romániában.

— Saját tudósítónk telefonjelentése. —

A Nowoje Wremja egy a cenzura által is átengedett hírében közli, hogy valószínű, hogy a szövetségesek továbbra is visszavonulnak egészen galac-focsáni vonalig.

A romai Messengeró kiméretlen hangon követeli, hogyha Bukarest el-esik, akkor az entente államok államférfiait mentésük fel állásaiktól és a parlament ítélőszéke elé állítsák. A lap azt írja, hogy a népek jóléte megköveteli, hogy a vezetésre alkalmatlanokat drákói szigorral távolítsák el és megbüntessék, hogy ezáltal a jogok győzelmét előmozdítsák.

A bolgár vezérkar jelentése: *Macedón front:* Bitolnia környékén előrsők csatározása. A Cserna-hajlásban nyugalom. A Csernától keletre élénk tűzérési tüzelés. A Moglenica völgyében az ellenség gyöngye támadásait, Bahovotnál és Montenál megghusítottuk. A Vardar mindkét partján gyöngye tűzérési tüzelés. A Belasica lábánál nyugalom. A Struma fronton előrsi csatározások és gyöngye tűzérési tüzelés. *Oláh front:* Oláhországban a szövetséges csapatok az Arges mellett megverték az oláh csapatokat. Tutrakánál gyalogsági és géppuska tüzelés. Csernavodánál tűzérési tüzelés. Dobrudzsában időnkint megszakított tűzérési tüzelés és előrsi csatározások. Az ellenség elsáncolta magát és dróthálózatot készit.

Budapestről telefonálja tudósítónk: A Neues Wiener Tageblatt közli, hogy az elmúlt hét utolsó napjain az egész olasz fronton heves tűzérési harc volt. Görztől keletre éjjelnappal szóltak a legnehezebb kaliberű ágyuk, amiből arra lehet következtetni, hogy az ellen-

ségnek újabb támadási szándékai vannak. Az olasz kamarát most kellett volna megnyitni, de az ülések megnyitását december közepére halasztották el, valószínűleg azért, mert az olasz hadsereg tervbevett nagyobb akcióját tűzérésünk megakadályozta.

A macedóniai fronton a Monasztirtól északnyugatra fekvő magaslatok adják a francia táradozások főcélját, de eddig sikerült a bolgár-német-török erőknél Sarrail tábornok előnyomulását feltartóztatni.

Az utolsó héten Romániában 63 tisztet és 21,630 katonát ejtettünk foglyul, de ebben a számban nincs benne a tegnapi és mai hivatalos jelentésben említett tizenkétezeröttszáz fogoly. *Százharminckilenc ágyut zsákmányoltunk, azonkívül sok gépfegyvert, municiót kocsit, mozdonyt, autómobil, élelmezési kocsit stb.*

József főherceg frontján súlyos harcok folynak. Az oroszok rengeteg embertömeggel támadnak és támadásaik hevessége a háboru legmelegebb napjaira emlékeztet. Alkalmazáshoz jutnak az orosz háromodori összes eszközei, ostorral és gépfegyverrel hajszolják vég nélküli rohamokra az orosz katonákat. Egyedül Kövess vezérezredes frontja előtt az oroszok november 2-től december 1-éig legalább tizenkétezer embert veszítettek halottakban és sebesültekben, míg a mi veszteségeink ennek a számnak alig egy harmadát teszik ki.

Berlinből jelentik: A nagyfőhadiszállás este kiadott hivatalos jelentése: Keleten és nyugaton semmi jelenteni való. *Romániában előre haladunk Bukarest és Ploesti irányában. A macedóniai fronton tűzérési harc.*

és a többi moldvai városba és az elvonuló tömegeket az ellenséges repülőgépek zugása és veszedelmes lövegüknek felvillanása kíséri, mert ugylátszik, hogy ezek ismerik a Moldvába vezető utakat. A népvándorlás okozta élelmiszer drágaság és lakásínség a kisebbik baj a vidéki tömegek általános inségéhez képest. Noha a közoktatásügyi miniszterium mindent elkövetett, hogy az iskolákat megnyissák, azok mégis zárva vannak és úgy hallatszik, hogy a háboru egész ideje alatt nem részesül az ifjúság oktatásban, mert minden helyiség hadikórháznak és laktanyának kell. Az Adeverul felhívja a kormány figyelmét a falusi nép és a hadbavonultak családjainak nyomorára, akik mindnyájan az állam segítségét várják.

— Mindent összeféve, Románia jelenlegi helyzete a legnagyobb aggodalomra ad okot. Ezt nem csökkenti az a körülmény, hogy az ellenség oly módon harcol, amilyent még a legpesszimistikusabb feketén látó ember a háboru előtt elképzelni se tudta. Még ha nem minden igaz is, amit az oláh sajtó a német hadviselésről ír, de az tény, hogy az oláh lapokból kiérezhető, hogy egyes magasállású személyiségek nagyon is félnek ennek a hadviselésnek az eredményétől, de nem fél attól az oláh katona, aki az életét kockára teszi és nem kerüli a halált. Az oláh hadseregben szolgáló magasrangú francia tiszt mondotta ezeket a jellemző szavakat: *Van olyan néhány oláh katona, akinek az erejében vezéri*

vér tolyik, de sajnos csak, nagyon kevés olyan oláh vezér van, akinek az erejében katonavér folyva. Ha tovább is ilyen módon viszik Romániában a háborut, az csak katasztrófával végződhetik. Ezt már a közvélemény is elismeri. Az államférfiak ugyan még várják a segítséget és sokat remélnek attól, hogy az entente a Balkánon energikus offenzívát indit. Azonban az a körülmény, hogy a központi hatalmak legjobb erőiket küldték Románia ellen, azt mutatja, hogy nagy érdekük a gabona- és petroleumkészletek megszerzése és ezért hajlandóak minden áldozatot meghozni. Ugylátszik, hogy még nem érkezett el Románia a megpróbáltatások legmagasabb fokáig és a közel jövő még meglepetéseket tartogat, ha csak egy nagyszabású segítő akció nem előzi meg a katasztrófát.

A koronázás első aktusa.

(A képviselőház ülése.)

— Saját tudósítónk telefonjelentése. —

Simontsits Elemér alelnök nyitotta meg a képviselőház mai ülését és meleg szavakkal emlékezett meg a herceghalmi vasúti katasztrófáról, elparentálta Komjáthy Bélát és Thalóczy Lajost.

Teleszky János pénzügyminiszter nyújtotta be az indemnitásról szóló törvényjavaslatot.

Justh Gyula: A költségvetést most nem terjeszti elő?

Harkányi János kereskedelmi miniszter benyújtotta a külkereskedelmi és külforgalmi viszonyok ideiglenes rendezéséről szóló törvényjavaslat kiterjesztését az 1917. évre.

Tisza István gróf miniszterelnök emelkedett ezután szólásra:

— *Tisztelet Ház!* Az országgyűléshez intézett legkegyelmesebb királyi leiratból közvetlen tudomása van a Háznak arról, hogy a király magát legközelebb megkoronáztatni kívánja. Amihez hozzátehetem, hogy Otelsége kivánsága odaterjed, miszerint ez a koronázás tekintettel az év vége előtt szentesítést igénylő, időhöz kötött törvényjavaslatokra, még e hónapban megtörténjék. (Élénk éljenzés.) Ennek folytán eikövetkezett ideje annak, hogy az országgyűlés a királyi hitelevél megszerkesztésével foglalkozzék. Felkérem tehát a Házat, hogy az országa küldöttség megválasztását határozza el és annak a képviselőházból leendő huszonnégy tagját legközelebről válassza meg és erről a főrendiházat azzal értesitse, hogy az is tizenkét tagot válasszon.

A miniszterelnök indítványát a Ház egyhangulag helyesléssel elfogadta.

Felolvasták ezután az interpellációs könyvet, amelybe négy interpelláció van bejegyezve: **Polonyi** Dezsőé, az oláh betörés által sujtott székelység kármentesítése tárgyában; **Paliavici** György Örgroté a katonai szolgálatot teljesítő képviselőket érintő ügyben; **Mezőssy** Béláé a vasúti katasztrófák ügyében; és **Ratn** Endréé a vasúti forgalom biztonságának biztosítása tárgyában.

Az interpellációk felolvasásával a Ház mai ülése véget ért. A legközelebbi ülés holnap délelőtt tíz órakor lesz, napirendjén az országos bizottság tagjainak megválasztása, valamint a kivándorlási tanács megválasztása és az interpellációk elmondása szerepel.

Az orosz sajtó Trepov ellen. *Stockholmból* jelentik: Az orosz udvari körökben Trepov szereplését és intrikáit Stürmer ellen nem tartották méltóknak az új miniszterelnökhöz. Egyáltalán Trepov rossz benyomást keltett az udvari körökben és mostan, amikor a duma-pártok sajtója Trepovot erősen támadja, mindinkább merészebben hangzik az a vélemény, hogy Trepov sem alkalmas arra, hogy a dumával a szoros együttműködést megteremtse. Beavatott körökben máris beszélnek, hogy az új miniszterelnök nem maradhat sokáig a kabinet élén.

Romániát elveszettek tartják publicistát.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Az Aradi Közlöny néhány héttel ezelőtt föltűnést keltett cikkét közölte a Svájcban élő A. B. doktor oláh publicista tollából, aki azt írta, hogyha a szövetségesek meg nem segítik Romániát, akkor kénytelen lesz *külön békét kötni*. Most ugyancsak ő írja le hazája hangulatát, hogy a végvonaglásban fekvő ország iránt, legalább részvétet tudjon kelteni a semleges külföldön.

— A katonai helyzet rosszabbodásának megfelelően — írja — az ország hangulata is teljesen pesszimistikus. A hazai sajtó észrevehető nyugtalansággal azt írja, hogy Romániának rettenetes elvérzése csak Belgium sorsával hasonlítható össze. Ezt a tényt meg erősítik a nyilvánosságra kerülő veszteség lajstromok borzasztó adatai. A miniszter fiától a gimnáziumi tanulóig, a volt képviselőtől a legkisebb hivatalnokig mindenki vagy a haremzón pusztul el, vagy pedig sebesülten jön haza a frontról. Az utóbbi csatákban, ahol fontos állásokat kellett védeni, szörnyű veszteségeik voltak az oláhoknak. Ferdinánd király sűrű napiparancsai is mutatják a helyzet komolyságát és mutatják, hogy az oláhok emberfeletti bátorsággal és szívós kitartással harcolnak, de az *ellenség nagy erejével szemben minden hiábavaló*. Bukarestben már alig van polgári lakosság. Mindenki menekül Jassziba

IRODALOM ES MUVESZET.

Színházi műsor:

Szardán: A szultán operett, (A. bérlet.)

Csütörtökön: A szultán, operett, (B. bérlet.)

Pénteken: Ujdonság, először: Királyném, meghalok érted, színmű (C. bérlet.)

Szombaton: Királyném, meghalok érted, színmű másodszer (A. bérlet.)

A szultán.

Operette 3 felvonásban. Irta és zenéjét szerzte: Veró György.

— Repriz. —

„A szultán” — egy kedves emlék a múltból. Amikor még élt a szerzők lelkében az a törekvés, hogy az operett-librettónak irodalmi formát adjanak s az operett muzsikának stílusa legyen. A szultán szövege egy naiv, de bájos mese, zenéje pedig nemcsak dallamos, hanem változatos ritmusu melódiái mellett is egységes színezésű. Ennek a zenének jóságát nemcsak az bizonyítja, hogy hosszú időn át volt a magyar színpadoknak repertoár-darabja ez az operett, hanem az is, hogy a legelső magyar színpadi termékek egyike, amely Berlinben is diadalmas sikereket ért el. Egyik-másik dala mástól évtized mulva is a fülünkbe cseng: „Szeretlek Roxalánom!” vagy „Hol merre jársz, hogy rám nem találsz?” kezdetű számai elérték a népszerűség zenitjét, kikerültek az utcára, rárepültek a cigány hegedűjére, hogy végül elhervadjanak a népszerűség koporsóján: a verklín!

Ma este új színben, megifjodva jött elénk a Szultán. Az új színeket, Váradi Margit asszony éneke és játéka lehet rá a régi fakult emlékekre. Űdén és tisztán csengett a hangja, kristályosan emelkedett a magasságba s játékosan röpködtek a trillák szárnyain. Partnere, Horváth Mici, sok kedvességgel tette szeretetreméltóvá a kis Roxalán alakját. Délia kis szerepét Járasi Böske játszotta el kedvesen. Egy szeretni vágyó vén leány szerepében pedig Rozsnyai Ilonka neveltette meg a közönséget. Várnai Jenő karakterisztikusan jó operett-figura volt a Rettenetes basa alakjában, míg Győző rettenetesen kellemes volt maszkban és játékban egyaránt. A kettőjük játékát állandó jókedv és taps kísérte, a mire mindketten rá is szolgáltak. Polgár Sándor mint főeunuch és rendező szolgált rá becsületesen a közönség tetszésnyilvánításaira. A francia követ szerepében Járasi Sándor növelte a róla táplált jó véleményünket. A zenekar ideiglenesen egy pianóval bővült s egynehány katonazenéssel megkevesbedett. Az ügyeskező és invenciózus karmestert azonban ez nem hozta zavarba s a mai estén is megmutatta, hogy fogyatékos eszközökkel is lehet egész dolgot véghez vinni. (Z. A.)

* A honvédelmi miniszter köszönete Osányi Mátyásnak. Osányi Mátyás, az ismert nevű karmester, aki ez idő szerint Szegeden teljesít katonai szolgálatot, Hazai Samu báró honvédelmi miniszter multkori szegedi látogatása alkalmára új ezred-indulót szerzett. A honvédelmi miniszter Osányi Mátyás figyelmességét a következő levélben köszönte meg parancsörtsítzte útján: Igen tisztelt Uram! A miniszter ur önagyméltósága meghagyásából van szerencsém legőszintébb köszönetét tolmácsolni a szíves figyelemért, hogy Ő excellenciája, mint ezredtulajdonos tiszteletére „Báró Hazai induló” néven új ezred-indulót szerzett. Öszinte tisztelettel Somogyi alezredes, miniszteri parancsörtsítzte.

* Kölesönkönyvtár. Ujdonságok Kerpelenél.

* A színház hírei. Három a kis lány — háromszor egymás után. Péntek, szombat és vasárnap délután fél négy órakor, ez a bűbajos zenéjű operett szerepel a műsoron, melynek rendkívüli sikerét megpecsételte maga a közönség, mert eddigi összes előadásai zsufolt hazákat vonzottak. Péntek délután Mécikét Z. Váradi Margit énekl. Szombaton délután ifjúsági és népies előadásban Horváth Mici és vasárnap délután ismét Z. Váradi Margit, a többi szereplők maradnak a régiék. — Királyném meghalok érted. Pénteken, 8-án este van a bemutató előadása Villányi Andor páratlan sikerrel aratott színmű ujdonságának. A rendkívül izgalmas és fokozódó hatásokban gazdag színmű kiválóan elsőrangú szereposztásban kerül színre. Az ujdonság egymásután három estén marad műsoron. — Előkezesületen: Trilby teljesen új betanulással és Csokoládé katona sláger operett ujdonság. — Ifjúsági és népies előadás. A legközelebbi ifjúsági előadás szombaton, december 9-én d. u. fél négykor lesz. Színre kerül: Három a kis lány operett, amely nemcsak a tanulóifjúságnak, de a felnőtteknek is igazi gyönyörűségére válik.

Csernoch János hercegprimás a koronázásánál.

(A királyné megkoronázása.)

— Az Aradi közlöny tudósítójától. —

A hercegprimás szerepét a koronázásnál a következőkben foglalhatjuk össze:

Részt vesz abban a bizottságban és küldöttségben, amely a koronázási hitlevelet megállapítja és a felségnek átnyújtja. A primás intéz beszédet a királyhoz a hitlevelet átadó küldöttség élén. A királyt felkéri a nemzet nevében, hogy a kitzűzött napon koronáztassa meg magát és erősítse meg az országgyűlés által megválasztott nádorhelyettest e tisztében. A királynét ugyancsak küldöttség élén a hercegprimás kéri fel arra, hogy magát megkoronáztassa. A koronázó templom bejáratánál a koronázásra vonuló királyi párt a hercegprimás fogadja nagy egyházi asszisztenciával; a szőnyegre térdelő királyi párnak csokolásra nyújtja a feszületet, meghinti őket szentelt vízzel és az ő vezetésével történik a bevonulás a templom szentélyébe. Miután a koronázási jelvényeket a püspökök helyükre tették, a kalocsai érsek előterjeszti a posztulációt a főoltár baloldalán ülő primáshoz. A király karszéke az oltár legelső lépcsőjénél van, a hol ő felsége meghajtván magát a primás előtt, leül. A rituálé szerint végzett szertartás után a király feláll, majd letérdel a primás előtt elhelyezett vánkosra és esküt tesz arra, hogy a békét és az igazságot fenn fogja tartani. Az eskü után a primás a keresztet csokolásra nyújtja a felségnek. A primás végzi a király felkenését. Ezt megelőzően elmondja a Mindszentek litániáját az előtte térdeplő és fejét lehajtó király előtt. A koronázási mise közben a primás övezi fel a királyt Szent István kardjával az előirt szavak között. A templomban végezni szokott kardvágás után a primás teszi a térdeplő király fejére a nádorhelyettestel Szent István koronáját az előirt szavak kíséretében. A korona föltevése után a primás adja a király kezébe a jogart és az ország almáját. Ugyancsak a hercegprimás vezeti jobbról, balról pedig a kalocsai érsek a királyt a trónhoz. A királyné megkoronázásánál a posztulációt már a koronázó király intézi a főoltár előtt ülő hercegprimáshoz, aki ezután a többi püspökökkel újból elmondja a fejét lehajtó királyné előtt a Mindszentek-litániáját. Oltortóriumkor a patenát csokra nyújtja a primás az oltár előtt térdeplő királyi párnak. Az alkotmányra való esküt szabad ég alatt a hercegprimás szövegező olvasása mellett teszi le a

király. Részt vesz a hercegprimás a szűkebb koronázási ebéden, amelyen csak a királyi pár, a primás, a kalocsai érsek, a pápai nuncius és a nádorhelyettes vesznek részt. Az asztal előtti kézmosásnál a nádorhelyettes tölti a korsóból a vizet és a hercegprimás nyújtja át a törülközőt a királyi párnak és ő mondja el az asztali áldást. A nagy koronázási ebéden (1887-ben a fővárosi Vigadóban kilenszáz résztvevővel tartották meg ezt az ebédet) a hercegprimás köszönti fel a királyi párt.

A királyné megkoronázása a következő szertartás szerint megy végbe:

A király megkoronázása után azt a kérelmet terjeszti latinul a hercegprimás elé, hogy a királynét koronázza meg. A király erre visszatér trónjához a kíséretével együtt. A királyné most letérdel a legelső lépcsőn elhelyezett vánkosra, mire a hercegprimás keresztet nyújt eléje, amelyet a királyné megésköl. Ekkor az országgyűlés megválasztott képviselője a főudvarmesterrel együtt a királyhoz lép, átveszi a királytól a koronát, amelyet az oltárra tesz. Ekkor litániát mondanak. Ennek végeztével a király letérdel és az ima végéig térdelve marad. A hercegprimás a szertartás szerint fölkeoi a királynét, a ki a püspökökkel és női kíséretével a sekrestyébe vonul, hogy ott megtörüljék. Innét kijövet a királyné az oltár elé megy, ahol a legelső vánkosra letérdepel. A veszprémi püspök ekkor a királyné fejére teszi a házi koronát. Az országgyűlés képviselője az oltártól leveszi Szent István koronáját, átnyújtja a hercegprimásnak, aki azt az országgyűlés képviselőjének segítségével a királyné jobb vállá fölé tartja. A hercegprimás erre visszaadja a koronát az országgyűlés képviselőjének, aki visszaviszi azt a trónján ülő királyhoz és a főudvarmesterrel együtt a király fejére teszi.

A hercegprimás most a királyné jobbája adja a jogart, baljába az ország almáját és a királynét a trónján ülő királyhoz vezeti és a király mellé ülteti. Azután Te Deum következik.

LEGUJABB.

Reggel 3 órakor érkezett telefonjelentés.

Budapestről telefonálja tudósítónk: A király december 28-án fogadja a képviselőház és a főrendiház tagjait. A koronázás napján az országgyűlés reggel hat órakor ülést tart.

Budapest. A sajtóhadiszállásról jelentik: Károly király ma Vilmos császárral, Hütendorfi Conrád vezérezredessel és Hindenburggal tanácskozott.

Budapest. A sajtóhadiszállásról jelentik december 5-én este: Romániában megérlelődött sikerünk. Erdélyben és a határhegyekben tartanak a harcok. Az Erdős Kárpátokban egyes pontokon orosz előretörések voltak.

Budapestről jelenti tudósítónk: A herceghalomi vasuti katasztrófa áldozatainak temetése csütörtökön délután lesz.

Herceghalomról jelentik, hogy Müller Vendelt, a herceghalomi állomás felvigyázóját ma előzetes letartóztatásba helyezték.

Nyugdíjba küldött vasutigazgató.

(Kotányi és Ofner is a herceghalmi katasztrófa áldozatai.)

— Saját tudósítónk telefonjelentése. —

A herceghalmi páratlan vasuti katasztrófa magától értetődően nemcsak a közvéleményt foglalkoztatja, hanem a vasut vezetőségére is nem várt hatással van. Tolnay Kornél államtitkár, a Máv. elnökgazgatója kijelentette, amikor a katasztrófa helyére utazott, hogy a tapasztalatok szerint a legtöbb szerencsétlenség éjjel történik és úgy látszik, hogy eme megállapítás mögött nemcsak az a tény rejlett, hogy a Máv. vezetősége az éjjeli forgalom lebonyolítását tartja kétszer olyan nehéznek, mint a nappalit, hanem ez a megjegyzés szemrehányást is tartalmazott a vasut vezető állásaiban lévő két igen előkelő személyiséggel szemben, akik ezt a sajnálatos és szomorú tapasztalatot nem voltak hajlandók a viszonyok megjavítására értékesíteni. A pestvidéki törvényszék vizsgálóbírójának ama határozata, hogy a halálvonatnak mozdonyvezetőjét, Vida Jánost szabaddá helyezte, szintén azt bizonyítja, hogy az óriási méretű szerencsétlenségért minden felelősség nem hárítható át az egyes emberre, hanem mélyebben fekvő okoknak közrejátszása szülte a végtelenül gyászos esetet.

Ezt bizonyítja az a nem mindennapi fordulat, amely a Máv. két igen ismert nevű és nagytekintélyű vezető pozíciót betöltő főtisztviselőjének hirtelen nyugdíjazását jelenti. Mint fővárosi tudósítónk telefonálja, Kotányi Zsigmond a Máv. egyik igazgatója és Ofner József, a budapest-balparti üzletvezető elhagyták a mai napon állásukat, nyugdíjaztatásukat kérik és munkakörük betöltésére már más személyiségeket jelölt ki a kereskedelmi miniszter. Ennek az egész országban feltűnést keltő változásnak az okai olyan alapvető intézkedések elmulasztásában keresendők, amelyek talán a herceghalmi tömeghalált is megakadályozhatták volna. Tudósítónk ugyanis arról értesül, hogy a Magy. államvasutak igazgatósága az éjjeli balesetek és az olyan összeütközések megállításáról tanácskozott, amelyeket a kód okoz. Mindkét körülmény olyan, hogy a mozdonyvezető legéberebb figyelme mellett is karambolhoz vezethet, mert mindkettő a látási viszonyokat befolyásolja. Az államvasutak igazgatóságának két héttel ezelőtt volt egy ülése, amelyen foglalkoztak ezekkel a kérdésekkel, mert a vasut most nemcsak polgári személyeket, hanem polgári javakat, hanem a mai viszonyok között különösen tekintetbe vevendő, haretérre siető csapatokat is szállít és egy esetleges karambol a hadvezetőség számításait is érzékenyen befolyásolhatja. Ezért az igazgatóság alapos tanulmány tárgyává akarta tenni azokat az intézkedéseket, amelyekkel a vasuti forgalom biztonságát még a látási viszonyok esőkenése idején is növelnék. A konferencián jelen voltak valamennyie helyeselte a felvetett eszmét, csak Kotányi Zsigmond igazgató és Ofner József balparti üzletvezető foglaltak ellene állást és a leghatározottabban jelentették ki, hogy minden intézkedés felesleges, mert ha a most fennálló szabályzatot pontosan betartják, akkor összeütközések lehetetlenek. Kotányi a Máv. forgalmi szakosztályának a vezetője és Ofner is a forgalmi technika kérdésében szaktekintély és ezért az igazgatósági ülés annyira a hatása alatt állt ennek a két elsőrendű tekintélynek elismert férfiú érvelésének, hogy a kérdést levette a napirendről.

Abg múlt el néhány nap és a herceghalmi tömeghalál azoknak adott igazat, akik ag-

gályoskodtak, akik az éjjeli és a ködös időben lebonyolítandó forgalom biztonságának növeléséért a felelősséget csak úgy voltak hajlandók viselni, ha a balesetek megállítására megszemenő intézkedések történnek. A Máv. vezető köreiből, ahol a nagyarányú katasztrófa vizsgálatának adatait ismerik, arra a meggyőződésre jutottak, hogy nem egyedül a mozdonyvezető hibás és ezt a meggyőződést nem is rejtették véka alá. Vida János szabaddá helyezése dezavualta azokat, akik ennek az egyetlen személynek a lelkét akarták megterhelni hetven ember elpusztulásával. Mint ismeretes — az Aradi Közlöny közölte — Ofner üzletvezető volt az első, aki a leghatározottabban tiltakozott az ellen, hogy Vida hanyagságán kívül más körülményeket is mérlegetjenek a felelősség megállapításánál. O jelentette ki, hogy a mozdonyvezetőnek akkor is meg kellett volna állnia, vagy legalább lassítani a gyorsvonat sebességét, ha igaz lenne az, hogy az előjelző szemafor lámpása nem égett. Úgy látszik, az üzletvezetőnek és közvetlen főnökének nem volt igazuk a helyzet mérlegetését illetően és nekik is viselniük kell ennek a vasut történetében páratlanul álló eseményeinek következményeit és ezért Kotányit és Ofnert felszólították, hogy adják be nyugdíjaztatásuk iránti kérvényüket. Ugy hírlik, hogy Kotányi helyébe Horánszky Lajos igazgató, míg Ofner helyébe Kun Béla igazgató kerül.

Kifosztották Thallóczy Lajos podgyászalt.

(Az elhunyt kormányzó végrendelete.)

— Az Aradi Közlöny tudósítóiától. —

A herceghalmi katasztrófa borzalma megteretette az emberi gonoszság. A vizsgálat megállapította, hogy a szerencsétlen áldozatokat kifosztották és a holmijukat elhurcolták.

Az államvasutak igazgatósága Karsa Eörs dr. segédtitkárt bizta meg az áldozatok értékeinek számbavételével. A segédtitkár jelen van az agnoszkálásoknál és a jegyzőkönyvbe kerülő értékeket őrizetbe veszi. Több hozzátartozó reklamálja szerencsétlen halottjának értékeit, de ezeknek nagyrésze eltűnt, mielőtt az agnoszkáláshoz fogtak volna. Csikós Gábor katona hozzátartozói állítása szerint eltűnt egy 600 koronás duplafedelű aranyóra és több száz korona értékű készpénz. A gyászoló hozzátartozók legtöbbje pénztárcáit, gyűrűt és más ékszereket reklamál. A halottfosztogatók több katona melléről a vitézségi érmet is lelopták. A katasztrófa első napján a hullák egész nap ott feküdtek a vonat romjai között és minden valószínűség szerint a romok eltakarítására kirendelt katonák közül követték el többen a halottfosztogatók undorító bűnét.

Ennek kapcsán terjedt el az a hír, hogy Thallóczy Lajos ládáiból értékes kéziratok tűntek el. A nemrég elhunyt Szögyény-Marich László gróf, volt berlini nagykövetünk naplóját emlegették, a melyet az elhunyt tudós rendezett sajtó alá. Ebben az ügyben egy újságíró felkereste Jungert dr.-t, Thallóczy Lajos volt-titkárát, a ki szívesen szolgált fölvilágosítással. A titkár ur kéziratokról a következőket mondotta:

A ládáinkban három kézirat volt. Az egyik valóban Szögyény-Marich László gróf emlékiratait tartalmazta, a melyeknek sajtó alá való rendezésével a kegyelmes ur foglalkozott, egy másik kéziratban levő könyv Szerbiáról szólt, ezt egy miniszteri tanácsos írta s nekem kellett átnézni, végül pedig ott volt a kormányzó ur gyorsírással írt naplója, a melybe mindennap bevezette ötleteit. Szerencsére mind a három kézirat megkerült. A kegyelmes ur ládáját valóban kifosztották, csak a kéziratot, mint a tolvajoknak értéktelen holmit, dobták vissza a ládába. Szögyény-Marich gróf emlékiratainak első részét már a nyilvánosság elé bocsátotta a kegyelmes ur, a második kötet anyagával foglalkozott az utóbbi időben, a melyeknek most, a közeli hetekben kellett volna megjelenni. Thallóczy naplója is sértetlen. A szivardobozban volt. A szivarok és cigaretták eltűntek, de a kéziratot itt sem bántották. A napló gyorsírással van írva, még pedig igen különös módszerrel. Ezt az írást Thallóczy kivül még csak volt titkára, Jaszenovics dr. tudta elolvasni. A volt titkár fogja az értékes anyagot földolgozni és sajtó alá rendezni. A harmadik kézirat, egy könyv Szerbiáról, az én ládámban volt. A ládámat nem találtam meg, a kéziratot az állomásfőnök urtól kaptam meg, a vasuti romok között akadtak rá. Egészen sértetlen.

A titkár Thallóczy Lajos terveiről ezeket mondotta:

— A kegyelmes ur épen most fejezte be Ausztria, Magyarország és a Balkán című munkáját. Szerbiában nyomatta s a könyv már elhagyta a sajtót. Egészen készen van a Thaly-emlékbeszéd, de félbehagyta a délszláv oklevéltár egyik kötetét és a magyar közjog német nyelvű kiadását.

Thallóczy Lajos Budapestet nagyon szerette és a fővárosról a végrendeletében sem felejtkezett meg:

— Ma olvasták föl Thallóczy Lajos végrendeletét Jeszenszky közjegyzőnél, — mondja a titkár. — A végrendelet egy kissé hosszú és minden rendelkezésére nem tudok visszaemlékezni. Budapestet azonban főképen az érdekli, hogy a gyönyörű könyvtárát a fővárosnak hagyta. A sok ezer kötetre menő könyvtár Bécsben van, de nemsokára Budapestre hozzák. A fővárosnak hagyományozta Jaszcében (Bosznia) levő gyönyörű nagy telkét azzal a kikötéssel, hogy a főváros ott egy nagy művésztelpeket létesítsen. A végrendelet intézkedései szerint a föl nem dolgozott iratai az Országos Levéltárhoz kerülnek.

A titkár ur végül még a következő kijelentést tette:

— Egyes lapokban az az állítás jelent meg, hogy a kegyelmes ur elkéste a vonatot, siettetette a lokomotívvezetőt és ezért történt a katasztrófa, kénytelen vagyok kijelenteni, hogy ez a híresztelés teljesen téves. En utazásunk előtt egy nappal telefonon bejelentettem, hogy a hét óra husz perces vonattal utazunk el és kértem a szalonkocsi csatolását. Mi már hét órakor az állomáson voltunk, de a szalonkocsit még nem kapesolták a vonathoz. Sok dolguk lehetett és így meglejtkeztek róla. A vasut hibája volt a késés. A kegyelmes ur megérkezése után kocsiába vonult és onnan többé élve nem lépett ki. A lokomotív vezetőjének tehát utasítást nem adhatott.

Az „ARADI KOZLONY“

már a kora reggeli órákban kapható minden nagyobb papírkereskedésben és dohánytözedében :—

Egyes szám ára 12 fillér

Mozgósították a görög hadsereget.

(Kikergették az entente csapatokat Athénből.)

(Saját tudósítók teletjelentése.)

Düsseldorfból jelentik: A Generalzeigernek jelentik Luganóból: A görög kormány elrendelte az egész görög hadsereg általános mozgósítását.

A Petit Parisien athéni tudósítója jelenti: *Fournet tengernagy kénytelen volt csapatait Athénből visszavonni, mert a királyhü görög csapatok gépfegyverekkel és ágyúkkal felfegyverkezve fölényben voltak a számbelileg nagyobb entente csapatoknál. A helyzet fenyegetően alakult ki az angol, francia és olasz kolonea tagjaira, valamint a venizelista görögökre nézve.*

A francia sajtó hevesen kitakad Konstantin király ellen és követeli, hogy a királyt erőszakkal távolítsák el a trónjáról. A lapok cikkeinek erről szóló részeit a cenzura erősen megcsorbitotta. A lapok az entente diplomáciát is hevesen támadják, mert az athéni eseményekkel az egész entente-nak erkölcsi vereséget szereztek. Kétségtelen, hogy a Romániában lejátszódott események is erősen befolyásolták a görög közvéleményt, de

bizonyos, hogy az entente diplomáciai, erkölcsi és tényleges vereségei a balkáni terveket már is felborították és ez a legsúlyosabb következményeket vonhatja maga után.

A Petit Journal jelenti Szalonikiból: Az athéni kormány kihirdette egész Görögországban az ostromállapotot. A Matin szerint a francia és angol alattvalók a kikötő városokba menekülnek és az entente konzulok naponta kérnek hadihajókat segítségül Szalonikiból.

Athén volt rendőrfőnökét, Zambra-catis ezredet letartóztatták.

A Morning Post jelenti Athénből, hogy a pénteki összetűzésnél a franciák és olaszok több mint háromszáz embert vésztettek halotokban és súlyos sebesültekben. Athénben a reguláris csapatokon kívül még negyvenezer felfegyverzett tartalékos rejtőzik.

Fournet tengernagy újabb követeléssel fordult a görög kormányhoz, melyben kéri, hogy görög alattvalóknak mindennemű fegyver viselését tiltsa el a görög kormány.

Tőkebőség és hadikölcsön.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Országszerte rendkívül megélnélt a jegyzési mozgalom, mert vége felé közeledik a jegyzés idejének első fele. Ennek természetes magyarázata, hogy mivel a pénzügyminiszter a jegyzési árfolyamot az aláírás idejének második szakaszára valamivel magasabb összegben állapította meg az időközi kamatokra való tekintettel, a nagy- és kistőke egyforma buzgalommal sietett, hogy az árfolyamkülönbséget, ami a 6 százalékos járadékkölcsönnél 30 fillért, az 5 és fél százalékos törlesztéses kölcsönnél pedig 25 fillért tesz ki, a maga előnyére biztosítsa.

A hazai iparnak és kereskedelemnek az a természetes törekvése, hogy a háboru eleje óta mindinkább hozzásimul a háboru okozta rendkívüli viszonyokhoz és igyekszik kivenni részét abban a nagy munkában, mely a hadsereg ellátásával kapcsolatban a belső frontra hárul, mind nagyobb jelentőséget biztosít a polgári tőke részvételének a hadikölcsönökben. Ma már ugyyszólván nincs ága az iparnak és kereskedelemnek, mely valamely formában ne járulna hozzá ahhoz a nagyarányú erőfeszítéshez, melyet veszélyeztetett léte érdekében az ország immár a harmadik éve kifejti. A szükség rávezetett bennünket arra, hogy saját erőnk-ből pótoljuk mindazt, amit azelőtt a világkereskedelem közvetítésével importtal fedeztünk s amitől elleneink körülzáró politikája a központi hatalmakat a háboru kitörése óta céltudatosan megfosztotta. Az emberi leleményesség, kötelességtudás és szorgalom tudvalevően esodákat művelt. Egészen új iparágak keletkeztek, a kereskedelem egyes ágai nem remélt módon fellendültek s a békében kialakult ipar és kereskedelem is módját tudta találni, hogy üzemének, illetve tevékenységének körének részben kiterjesztésével, részben más mederbe való terelésével beleilleszkedjék abba a nagy gépezetbe, mely egészen a nemzet védelmi berendezése a bennünket támadó ellenséges telerő támadása ellen. Ez a fokozottabb tevékenység

egyszersmind fokozottabb hasznat és jövedelmet is biztosított az érdekelteknek. Szokatlan tőkebőség mutatkozik az egész vonalon, s mindenki természetesnek találja, ha ennek a tőkének egy része, a hadikölcsönben való részvétel útján, az eddiginél is nagyobb mértékben járul hozzá a védelem nagyszerű munkájához.

Az Aradi Első Takarékpénztárnál ma a következő jegyzések történtek: Ujaradi Takarékpénztár 300,000, K. J. T. 60,000, Adler Andor 30,000, Tedeschi Viktor 20,000, Özv. Fixmer Jánosné 20,000, Hartmann András 20,000, Theisz Miklós 20,000, Schork Ernő 19,000, Van der Venne Ferenc 16,000, Steiner Jakabné 15,000, Weisz Bernát 15,000, Berthe Béla 12,000, Philipp A. Antal 10,000, Parecz György 10,000, Kereskedelmi és Népbank Lippa 10,000, Aradi fűrészgár r.-t. 10,000, Schümichen Ernő százados 10,000, Duckenő Irovitz Vilma 9000, Hesz Fülöp 6000, Roth Mátyás 6000, Thierjung Ferenc 6000, Cs. és kir. tüzérlovas-ütegosztály 5000, Palágyi Ferencné 5000, Klepp Miklós 6000, Weitner Virgil 4000, Németh Jánosné 3200, Eugen Pecsénye 3000, Offiziers Oniformierung des Inf. Reg. No. 33. 3000, Stine Erzi 2500, Stine Lujza 2500, Seidner Vilmos 2000, Born Ferenc 2000, Czeyda-Pommersheim Ferenc dr. 2000, Eisele József 2000, Hohn János 2000, Klug Boldizsár 2000, Lindner János 2000, Moratz Mátyás 2000, Schümichen Hermann 2000, Sedlak Béla 2000, Leopold Antal 1500, Unterweger János 1000, Bárány Szeréna 1000, Schmidt Mihály és neje 1000, Finster Antal 1000, Hartmann Lörinéné 1000, Itesz Antal 1000, Humenyanszky Antal 1000, Ries Jakab 1000, Czeyda-Pommersheim Ottó 600, Márton Tamás 500, Tedeschi Lewald Magda 500, Dörner József 300 korona. A mai jegyzés 688,600 korona. Az összes eddigi jegyzések 2,408,250 korona.

Az Aradmegyei Takarékpénztárnál ma estig 3,800,000 korona jegyzés történt. Nagyobb jegyzések: Neuman Testvérek 1,000,000, Aradmegyei Takarékpénztár 500,000, Kintzig János főispán 25,000, Aradmegyei Armentesítő Társulat 80,000, Bosnyák József 50,000, Eleki gyámpénztár 40,000, ifj. Wittmann Ferenc 10,000, Bender György 10,000, Aradi Sertész-láda 25,000, Bosnyák Józsefné 5000, Schnolbach Franciska 10,000, Knizse Pálné 2500, Roth Jenőné 4000, Wadowszky Gusztáv és neje 10,000, Jakabty Zoltánné 10,000, Singer Adám 20,000, Klein János 2000, Schneider

István 2000, Striffler Miksa 10,000 özv. Werner Károlyné 5000, Somogyi Józsefné 2000, Nagel Károly 10,000, Varga Ignácné 2000, Korniss Testvérek 10,000, Aradi Fűrészgár r.-t. 10,000, Deutsch Andorné 1000, Deutsch Juliska 500, Deutsch Erzi 500, Deutsch Magda 500, özv. Roth Józsefné 10,000, Roth Zsigáné 5000, Braun Adám 5000 korona.

Az Arad-Csanádi Gazdasági Takarékpénztárnál ma a következő jegyzések történtek Borossebesről: Borossebesi Takarékpénztár 11,000, Schmidt Ferencné 6000, Leőkös Pál és neje 2000, Deutsch Ilonka 1800, Fogassy Gyula 1300, Sárosi Károly 1100, Kaufmann Albertné 1000, Runge József 1000, Baumgartner János 600 koronát, Filip Szimeon 600 koronát, Raczko István 500 koronát, Badó Ilie 400, Pliszka Nyika 200, Krizsán Márk 200, Borossebesi Kerületi Betegsegélyző Pénztár 8000. Az intézetnél a mai nap folyamán 1,937,250 korona jegyzés történt. Az eddigi jegyzések végösszege 3,588,250 koronára rug.

A „Viktoria” Takarékpénztár és Hitelintézet r.-t. jegyzése saját értékpapírtárcája részére a jelenlegi kibocsátásból 300,000 korona, az összes jegyzés az öt kibocsátásból 1,000,000 korona. Raicu Sebő vezérigazgató jegyzett 10,000 koronát, az V. kibocsátásokból összesen 25,000 koronát. A gör. kel. román érseki konzisztórium a „Viktoria”-nál 40,000 koronát, más intézeteknél 110,000 koronát, az V. kibocsátásból 150,000 koronát jegyzett. A mai jegyzések összege: 572,450 korona. Az összes jegyzések összege: 808,400 korona.

Az Aradi Ipar- és Népbanknál a mai következő jelentősebb jegyzéseket eszközölték: Kőrösbánya és Vidéki Takarékpénztár 20,200, Bekécsabai Áruforgalmi Részvénytársaság 15,000, Keresztes Ferenc 10,000, Bárdy Kálmán Soborsin 2000, Kempka Gyuláné 2000, Reusz Magda 2000, Grimm Károly 2000, Fleischer Sámuel dr. 1500, egyéb jegyzések 13,100 korona. Az összes eddigi jegyzés 702,500 korona.

Az Aradi Központi Takarékpénztárnál ma 171,800 koronát jegyeztek. Ebből Szekény Pál jegyzése 6000, Reich Flóra 2000, Reich Margit 2000, Aradi Református Egyház 1000, Hartmann József 300. Az összes jegyzés 363,350 korona.

Az Aradi Általános Takarékpénztárnál a mai napon a következő jegyzések történtek: Az intézet saját jegyzése 50,000, Eichner Adolf Gyorok 30,000, Klein Margit 10,000, Illies Zsivkó 10,000, Weisz Elza 10,000, Grünberger Mór Kevermes 10,000, Brandeisz Henrik 5000, Bársony Andor 5000, Kornis Testvérek 5000, Erber és Fleischmann 4000, Schwartz Pál 3000, Weisz Mihály 2700, ifj. Illies Arzen hadnagy Belovár 2000, Weiszberger Lipótné Honetó 2000, Weiszberger Johanna és Emília 2000, Egri Mártonné Madriság 2000, Geller I. 2000, Rózsa Géza 1000, Hammer Zsigmond 1000, Aradi Kossuth Asztaltársaság 700, Seiler László és Annuska 600, Mikellakai Kölcsönös Segélyző Szövetkezet 500, Egyéb jegyzések 17,200. Eddigi összes jegyzés: 283,200 korona.

Ezenkívül Aradon még a következő jegyzések történtek: Zöllner József 40,000, Erling Lénárd 10,000, Pozsmayer János 1500, Reinholz Károly 10,000, Bradács Johann 8400, Engelsdorfer András 7000, Geisl Antal 7000, Geisl József 7000, Engelhardt János 6000, Hoffmann Adám 5000, Steiner János 4000, Schmidt Gy. 3000, Fackelmann Anna 2700, Karl József 2700, Hack Lörine örökösei 2000, Braun Márton 2000, Koch József 2000, Braun Miksa 1000, Mülek József 1200. Kisebb tételekben 13,200 korona.

Az Eleki Első Takarékpénztárnál eddig 27 tételben 510,000 korona jegyzés történt. Közöttük az Eleki Első Takarékpénztár 300,000 koronát jegyzett, ezzel a takarékpénztár jegyzései 800,000 koronára emelkedtek. Jegyeztek még Singer Márton 40,000 koronát, Striffler Rózsi 30,000 koronát, Striffler György 26,000 koronát, Wittmann János 20,000 koronát, Grisztli András 18,000 koronát, Braun Teréz 12,500 koronát, Valter Károly 20,000 koronát, özv. Reusz Péterné 7000 koronát, Wild János 7000 koronát, Singer György 5000 koronát, Wittmann Miksa 5000 koronát jegyzett.

Szent István koronája.

(Az ország ékességel.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

A magyar király csak akkor válik teljes jogu uralkodóvá, ha az ország akaratából fejérette a hercegprimás és a nádor helyettese Szent István koronáját. Ezért, bár a korona csak akkor bír kellő érvénnyel és hatálylyal, ha a nemzet beleegyezése és helyeslő akarata kíséri és ha e tény megvan, a más koronával való koronázás is érvényes lehet, mégis annyira ismeretes a nemzetnek a szent korona iránti kegyelme, hogy a királyok majdnem olyan súlyt helyeztek a Szent István koronájával való megkoronáztatásra, mint a nemzet beleegyezésére. A szent korona eredete a királyság keletkezésével egykoru és ezért a nemzet legnagyobb tisztelete veszi körül. 1867-ben koronáztak királyt Magyarországon és a szent koronát azóta csak egy alkalommal, amikor a millenáris ünnepek idején, 1896. június 8-án a nemzet hódolt Ferenc József király előtt, láthatta a mai nemzedék a szent jelvényeket. Kevesen élnek már azok közül, akik a koronázásnak még szemtanúi voltak és az elmúlt évtizedek alatt a koronázási jelvényekkel semmi olyasmi nem történt, ami nagyobb érdeklődést kelthetett volna. Ezért tartottuk szükségesnek, hogy az „ország ékességeit” néhány szóval ismertessük.

A magyar szent korona két részből áll. Felső részét ama korona maradványául tekintik, amelyet II. Sylvester pápa Szent István királynak odományozott, az alsó részét pedig Dukas Mihály görög császár ajándékának.

A felső, azaz a II. Sylvester által adományozott rész két, keresztben alkalmazott, összesen tehát négy pántból áll, melyek oldalt lehajtva a főt borító koronavezetést alkotják. Külső felülete zománcképekkel díszített. A négy pánt közepén, ott, hol ezek egymást metszik, a Megváltó Jézus Krisztus képe van zománcképekben alkalmazva, a négy pánt lehajló négy szárának mindegyikén két-két, összesen nyolc apostol zománcképe látható. Ezek a következők: Szt. Péter, Szt. Pál, Szt. János, Szt. Jakab, Szt. András és Szt. Fülöp képe. Ezenkívül még két, az egybeforrasztás folytán már ki nem vehető apostolkép van a mai korona felső részén. Hiányzik tehát még négy apostolkép, melyek az eredeti koronán valószínűleg rajta voltak, s midőn a két rész egybe forrasztott, levették. — A keresztbe helyen levő megváltó-kép közepén kerek lyukkal van átfurva, mely a kereszt megerősítésére szolgál. A pántok sötétek, erősen aranyszínűek, ami arra mutat, hogy tisztább, de egyúttal vékonyabb s törékenyebb aranylemezek. Ezzel szemben az alsó korona tömörebb, vastagabb, de ezüsttel erősen kevert aranylemezéből készült. Színe e körülménynek megfelelőleg halványasárgás. A zománcképek és a drágakövek foglalata már fejlettebb ötvösművészetre mutat, mint a felső koronáé s így már szembetűnőleg látható, hogy a korona két, nem egykoru részből áll. Az alsó bizánci származású korona, ha azt a jelen koronától elválasztva képzeljük, az ugynevezett ormózatot, nyílt koronát mutatja. A homlokpánttól váltakozva csucos és félkörű ormózatok emelkednek elől, hátul a koponya-oldalon csakis egy félkörű ormózat emelkedik, az üresen maradt tért gyöngysor egészíti ki. Ugy a homlokpánt, mint az ormózatok zománcképekkel vannak díszítve. Elöl a korona ormózata közepén a Megváltó Krisztus képe, átellenben a korona hátulsó részén lévő ormózat

ton Dukas Mihályé. Azonkívül még a korona karimáján Konstantin trónörökös, Géza magyar király, Szt. Demeter, Szt. György, Szt. Mihály, Szt. Gábor, Szt. Demjén és Szt. Kozma arcképeit mutatja arany alapon zománcképekkel, megfelelő feliratokkal. E képeken kívül még a korona ormózatán lévő levelek zöld zománcképekkel vannak díszítve. Ez utóbbiak nevezetesen azért, mert nincsenek sem aranyra, sem más fémlemezre zománcképekkel, hanem ugynevezett á jour zománcképek, mely a maga nemében eddig teljesen ismeretlen volt. A zománcképek és lapokon kívül a koronának mindkét része gazdagon van díszítve drágakövekkel. És pedig a felső részen gyöngy és gránát szegélyzet, az alsó résznek karimáján alul-felül gyöngysorok. A zománcképek közt pedig s részben azok alatt és fölött az alsó karimán és ormózatain kisebb-nagyobb gyöngyök és drágakövek, ez utóbbiak közt gránát, zafir, ofir és rubin, részint köszörülve, részint csak simítva. Az alsó korona két oldalán mindkét felől négy-négy, hátul egy, összesen kilenc 10—13 cm. hosszú aranylánc függ le, végükön hármassal levélkép alakítva foglalt ékkövekkel. A koronához tartozik még annak bélelése, az ugynevezett koppa, melynek rendeltetése volt, hogy a főt, miután a korona nem volt teljesen zárt, betakarja. A magyar korona bélelése a legutóbbi koronázás alkalmával készült, arany- és zománcképekből. Ami a korona súlyát illeti, a legutolsó, 1882. eszközölt méretek alapján a súlya 2056 gr., a nagyobbik átmérője 0,216, a kisebbik 0,208 mm. Ami a koronát ékítő drágakövek értékét illeti, azok összes valódi belértéke az 1867 március 26-án felvett jegyzőkönyv szerint 3409 forint.

A koronázási jelvények között második helyen a koronázási palást áll. Eredetire nézve misemondó ruha, melyet Gizella királyné, Szt. István neje 1031-ben a székesfehérvári templomnak ajándékozott. Hogy mikor kezdtek mint koronázási palástot használni, pontosan meg nem állapíthatjuk, bizonyos azonban, hogy már a vegyesházi királyok alatt használatban volt. Alakjára nézve a régi kazulák, misemondó ruhák mintájára harangalaku volt, melynek egy nyílása volt a fej számára. Azonban a koronázási palást mindig mint palást, azaz elől szétvágott alakban említették; mikor történt ezen átalakítás, nem tudjuk. Kelméje keleti selyem mintázott szövet, rajta aranyfonallal himzett ábrák. Mintázata csillag és négy levelű virág vagy rózsamintázat, azonban a régiség és nedvesség behatása folytán e mintázat jelenleg már elvan mozdva. E kelmére van rávarrva az arany himzés. A palást közepén félkörben a következő felirat vonul el latin nyelven: Ez a casula Szűz Máriának Fejérváron levő egyháza számára készült és adatott Krisztus megtestesülésének 1031. évében, a XIV. indictióban, István király és Gizella királyné által. A himzés rajzának középpontját Krisztus alakja képezi, körirata: „Az elleneket Krisztus legyőzve magasan ragyog.” Krisztustól oldalt jobbra ismét Krisztus, balra Szűz Mária alakja látható, mindkettő kisebb mandula alakú keretben. Amannak körirata: „A legmagasabb királynak szól a mennyei gyülekezet,” emezé: Ragyog az égben a szent szülő kép. Alább a középső feliratos félkör szalag által környezve a próféták alakjai láthatók a megfelelő feliratokkal, u. m. HABACVC P(ropheta). NATAN P. HIEZECHIEL P. DANIEL P. AGGEVS

P. ZACHARIAS P. MALACHIAS P. — MACHEAS P. JONAS P. ABDIAS P. HIEREMIAS P. ESAIAS P. JOHEL P. AMVS P. Jeremiás és Izsaiás között Krisztus alakja látható, két felirat nélküli próféta, valószínűleg Illés és Éliás, alakjaival. Krisztus fejénél a kezdet és vég betűi. A második osztály középpontját ismét Krisztus alakja foglalja el: Trón illetti meg a kormányzó és uralkodó Krisztust körirattal, jobbról-balról az apostolok trónon ülő alakjaival megfelelő feliratokkal. Végre a legalsó félkör képsorában az egyház nevezetesebb szentjeinek és vértanúinak képe látható, u. m. COSMOS. — PANTALION. GEORGIUS. VINCENCIVS. — STEPHANVS. CLEMENS. SIXTVS. CORNELIVS. LAVRENTIVS. Szt. Vince és Szt. István képei között jobbra Gizella királyné, balra Szt. István képe. Mind-egyik kép megfelelő felirattal, kivéve a baloldali legszélsőt és a középső szalag alján lévő kisebb medaillon képét, melyek felirat nélküliek. Az utóbbi kép valószínűleg Szt. Imrét ábrázolja. A palásthoz tartozik még a reá alkalmazott kivágott gallér is, melynek egykoru régi szövete és himzése a palástétól különbözik. Régebben a palást megkötésére himzett nyakszalag szolgált, melynek töredékei még megvannak, jelenleg aranybottos ujjak zsinórok szolgálnak kötésül. A palást alkalmasint a veszprémi görög apácakolostorban készült.

A királyi jogar nemcsak a legrégebb ilyenemű tárgyak egyike, hanem alakjában is eltér minden más ismert jogartól. Hossza körülbelül egy láb, nyele vékony aranyozott ezüst pléhből készült, alul a markolatnál kidomborodó kisebb gömbbel, felül a nyélhez foglalva mintegy hét cm. átmérőjű kristálygömb, melynek három oldalán mesés állatalak van kivésve. A kristálygolyó szemeses aransodronnyal ékített 10 leveles körbe alakított lemezzel van befoglalva. A gömb négy oldalán és a nyelén hasonló aranylemezek futnak le. A díszítés technikája, a filigrán mű arra enged következtetni, hogy a jogar épp úgy, mint a korona és a palást egykoruak lehetnek. A jogar felső részéről, a filigrán rózsá-alaku foglalat felső levelei közül arany láncok függenek le, végükön kis golyókkal. Jelenlegi számuk hat, valószínűleg tíz lehetett.

Az országalma aranyozott fémlemezéből készült egyszerű golyó, felül kettős keresztrel. Ugy a kereszt egyenes vonalú képzése, mint a magyar címernek alakja, mely a magyar címert az Anjou-címerrel egyesítve tünteti fel, mutatja, hogy az alma Róbert Károly, vagy Nagy Lajos idejében készülhetett. Ennél újabbkori a koronázásnál használt kard, mely, noha Szt. István kardjának mondatik, a XVI. századból való lehet. Alakja törre emlékeztet, kétélű, alul vékony, hegyes csucsba fut, hossza két és fél láb. Felül, a kardmarkolat alatti lapon kétfelül, bevéselt emberi alakokat mutat, melyek a renaissance-korabeli kardoknál gyakran előfordulnak. Hüvelye vörös bársonnyal bevont.

A koronázási jelvények közé tartozik még az apostoli kereszt, valamint azon kisebb kereszt, melyre a király az esküt leteszi s mely az esztergomi kincstárban őriztetik. Eredetire nézve XI—XII. századból való mű, a talapzat azonban a XVI. századra vall.

A koronázási jelvények közé tartoznak még az alba, stola, vállkendő, öv, keztyű és a melléjsz vagy mellkapocs. Utóbbi Ipolyi a békecsókra nyújtott ugynevezett paxtáblának tartja. Mindezen öltönyök, noha a régebbi leltárok még megemlítik, napjainkra nem jutottak. Ide tartozott még az ország zászlója is, melyet azonban a régebbi leltárok is elveszítettnek mondanak. Nyale, mint a króni-

kák mondják, Kis Károly koronázásánál veszett el, míg a zászló maga a mohácsi vészkor veszett el. Az öltönyökből egyedül csak a saruk és harisnyák jutottak napjainkra. Mindkettő vörös selyemből készült, előbbieket alakjuknál fogva Boek véleménye szerint a XV. századból, Mátyás korából származhatnak. Mindkettőt azonban az 1849. elásás alkalmával a behatolt nedvesség teljesen tönkretette, úgy, hogy ma már teljesen hasznavehetetlenek.

Végre teljesség okáért megemlékezünk azon ládáról, melyben a koronázási jelvényeket őrzik. A koronának külön régi tokjáról több helyt tétetik említés. A jelenlegi láda, amint azt a rajta levő felírás és a címerek mutatják, 1698-ban készült II. Mátyás alatt. A láda előrészen Mátyás monogramja koronázott pajzsban s Magyarország négyezett, koronás címere. A láda maga keresztpántokkal van megvasalva.

Aradi tiszt hősi halála.

(Eckhardt István főhadnagy el-
esett.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Az aradi háziezred tisztikarát ismét mély, fájdalmas veszteség érte. A tisztikar egyik légszimpatikusabb, legképzettebb tagja: *Eckhardt István* tartalékos főhadnagy az Erdős-Kárpátnál vívott harcokban hősi halált halt. Ma érkezett Aradra a megrendítő gyászír és nyomában a mélyen átértett részvétnek igaz, őszinte megnyilvánulása támadt az egész városban.

A váratlanul és oly korán elhunyt főhadnagyot Aradon sokan ismerték és osztatlanul, egyformán szerették. A háboru előtt az Aradi Első Takarékpénztárnak volt törekvő, szorgalmas tisztviselője, igen nagy képzettségű, művelt fiatal ember, akire nagy jövő várt. A mozgósítás elrendelése óta teljesített katonai szolgálatot és állandóan a fronton tartózkodott, ahol számos nagyszerű tettel mutatta ki rátermettségét a katonai pályára is. Az ezred tisztikarában rendkívüli nagyrabecsülés vette körül a fiatal tisztet, aki néhány önállóan végrehajtott vállalkozásával is kitűnt. Nemrég súlyos betegséggel hazakerült a frontról, néhány hetet Aradon töltött el, majd felgyógyulása után ismét visszatért a harctérre. A legutolsó napokig hősiiesen küzdött az orosz fronton, mint századparancsnok, míg ma egy családjához érkezett szűkszavú távirat hírül adta a szomorú valóságot, hogy a fiatal, nagytehetségű főhadnagy hősi halált halt.

A köztisztületben álló Eckhardt-család iránt városzerte igaz részvét nyilvánul meg. És a haláleset fájó gyászat még meghatóbbá, megindítóbbá teszi az a körülmény, hogy az elhunyt ifjú hős boldog vőlegény volt. Menyasszonya néhai *Winkler Rezső*nek, a háziezred egykori vitéz őrnagyának leánya volt. *Winkler* őrnagy, mint emlékezetes, a háboru első hónapjaiban esett el a harctéren. A most második súlyos sorscsapástól sajtott *Winkler*-család iránt is őszinte a részvét.

A főrendiház ülése. Budapestről telefonálja tudósítónk, hogy a főrendiház ma délután négy órakor ülést tartott. A főrendiház ülését *Jósika Samu* báró elnök nyitotta meg, bejelentette *Körber Ernő* és *Hohenlohe herceg* kinevezését, majd *Mangra Vazulnak* metropolitává történt megválasztását és beiktatását, s végül közölte a képviselőház ama megkeresését, hogy a főrendiház egy regnikoláris bizottságot küldjön ki. A főrendiház jegyzője felolvassa a képviselőház üzenetét, amely szerint

a főrendek tizenkét tagot válasszanak meg a regnikoláris bizottságba. A főrendiház ezt tudomásul vette és a választások megejtése végett holnap délután ülészik.

H I R E K.

Modern Mikulás.

A gépmadár keringve jár
De nem a kék égbolt alatt,
Lejjebb kerül: köztünk repül
Az ablakok között halad.
Az ablakok mögött ragyog
Ezernyi édes gyermekarc...
S köszönti haj! boldog zsvaj
S megindul róla most a harc:

— Tudod-e már: a gépmadár
Mért jár ablaktól-ablakig
Virgácsot hoz... s ki volt ma rossz?
Most nézi meg: ki hol lakik?
Azért röpül köztünk körül:
Csitt! csend legyen most gyermekek!
Ki nem hiszi, azt elviszi
De egy kis leányka felnevet:

— Hogyis ne már! Ez nem madár
És másért jött az ablakig
Biz ez nem más! a Mikulás
S csomag között ül most nyakig.
Sok segédje ment harctérre,
Itthon csak egyedül maradt
Azért ült fel most egy gépre
S jtt repül az ablak alatti.

Rajta-hát a kis topánka
Kis cipőcske kippen-koppan
Közbe fogják s ki is dobják
Ajtó elé azt legottan.
Jön az álom! — „Mikulásom
Hoz nekem egy gépmadarat!”
S Mikulás a csomagokkal
Ott repül az ablak alatt.

(rian)

Kik készítik

a királyi hitlevelet.

Tisza István gróf lesz a nádorhelyettes.

— Saját tudósítónk telefonjelentése. —

Budapestről táviratozza tudósítónk: A munkapártban ma este *Khuen-Héderváry Károly* gróf elnökletével értekezletet tartottak, melyen az elhunyt *Telegdy József* helyébe a párt alelnökévé egyhangulag *Beöthy Lászlót* választották meg. A Ház holnapi ülésén megválasztandó regnikoláris bizottság tagjaiként *Beöthy Lászlót*, *Berzeviczy Albertet*, *Dániel Ernő bárót*, *Dániel Gábor bárót*, *Darvay Fülöpöt*, idős *Erdélyi Sándort*, *Hegedüs Kalmánt*, *Illés Józsefet*, *Khuen-Héderváry Károly gróft*, *Láng Lajos bárót*, *Lukács Lászlót*, *Mangra Vazult*, *Melerer Vilmost*, *Nagy Ferencet* és *Vojnich István bárót* jelölte a párt egyhangulag.

Az egyesült függetlenségi és negyvennyolcas párt ma esti értekezletén a regnikoláris bizottság tagjaiként *Apponyi Albert gróft*, *Bizonny Akost* és *Barta Ödönt* jelölték. Az alkotmány-párt *Andrássy Gyula gróft*, *Darányi Ignácot*, a nép-párt *Rakovszky Istvánt*, a horvátok *Pejacsevics Tivadart* és *Kraskovics Vinkót*, a függetlenségi és negyvennyolcas-párt pedig *Károlyi Mihály gróft* jelölte.

Budapestről telefonálja tudósítónk: A képviselőház december 14-én megkezdte az indemnitás tárgyalását és négy nap alatt, a házszabályok értelmében, elintézi azt és ezután nyomban áttérnek a hitlevél megszövegezésére. Az ellenzék — hir szerint

— kisebbségi javaslatot nyújt be a megszövegezendő hitlevéllel szemben. A nádorhelyettesi tisztnak betöltése kérdésében az ellenzék még nem jutott megállapodásra. A jelek szerint csupán a *Károlyi* párt fogja ellenezni *Tisza István* gróf miniszterelnöknek a megválasztását.

LEGUJABB.

Reggel 3 órakor érkezett telefon
jelentés.

Megakar egyezni az entente Görögországgal.

Athénből jelentik a *Times*nek: Vasárnap a görög kormány nyal meg egyezés jött létre, mely szerint hat üteget kiszolgáltattak és a szövetségesek megkapják a vasutak ellenőrzését és a postai, távirati forgalom cenzuráját. Az összes elfogott francia katonákat szabadlábra helyezték, a francia csapatrészek Pireusba mentek, a rendet helyreállították. A város szokásos képét visszanyerte. A *Times* másik athéni távirata azt mondja, hogy ezek a híresztelések, amelyek szerint a görög csapatok előre nyomulnak Pireus felé, újra nyugtalan hangulatot idéztek elő a városban. *Fournet* tengernagynak az angol és a francia követtel való értekezlete után a szövetségesek csapatai ismét behajóztak. Az entente államok négy követe meglátogatta a görög külügyminisztert. A látogatás után kiadott kommüniké megnyugtatta a lakosságot. A görög sajtó a kormány által sugallmazva kijelenti, hogy a megtörtént dolgok sajnálatosak és nagy szerencsétlenség volna, ha konfliktus keletkeznék azokkal az államokkal, amelyekkel Görögország barátságos viszonyt akar fenntartani.

A *Secolo* jelenté Athénből: A nyugalom tart. A közúti vasut újra megkezdte működését. Számos ujságpapla és szálloda, amelyekből a csapatok tüzeltek, megrongálódott. Benakist, Athén venizelista polgármesterét kibocsájtották a fogságból. A tartalékosoknak száma, akik önkéntesen jelentkeztek katonai szolgálatra, felülmúlja a hetvenezret.

— Az udvari színészek és az országos gyász. Bécsből jelentik: Az udvari színházak tagjainak megengedték, hogy az országos gyász ideje alatt az udvari színházi előadásokon kívül résztvehetnek komoly művészi jellegű előadásokon. Balletteken való szereplés azonban nincs megengedve.

— Amerika eltölti az élelmi cikkek kivételét? *Washingtonból* jelentik: A Reuter ügynökség jelenté: A kongresszus ma délben rövid ülésésre ült össze. Ez az utolsó ülés az *Wilson* első elnökségének ideje alatt. A párvézerek kijelentették, hogy a mostani ülés munkája *Wilson* által ajánlott vasuti javaslatokban összpontosul. A nagy tömegű indítvány között szerepel egy javaslat, mely az élelmiszek kivételének eltöltését indítványozza.

— Halálozás. *Lutz Ferenéné*, született *Eckel Karolin*, királyi kincstári ügyész özvegye december 3-án életének 81 évében elhunyt. Temetése ma délután volt Budapesten a kerpesi-uti temetőben nagy részvét mellett. Az elhunytban *Lutz Ferenc dr.* királyi főügyész édes anyját gyászolja.

— **A vonatkésések közzététele a városházán.** Rendkívül okos és feltétlenül utánzásra érdemes praktikus intézkedésről adnak hírt a pécsi lapok. A pécsi kereskedelmi és iparkamarához érkezett számos panasz alapján a kamara elnöksége megkereste az államvasutakat, tegye lehetővé, hogy a nagyobb vonatkésésekről az utazó közönség még bent a városban értesülést szerezhessen s e célból azt a javaslatot tette, hogy az állomásról az ügyeletes rendőrtisztviselő értesítessék telefonon, aki azután a kamara által elkészítendő táblán a városháza főkapujánál kiiratná a késések idejét. A pécsi üzletvezetőség a legnagyobb készséggel azonnal rendelkezett, hogy a kamara kérelme teljesíthető legyen, úgy, hogy már december másodikán estétől kezdve a vonatkésések ideje közzhírré tehetővé vált. Minthogy a megfelelő táblának elkészítése néhány napot vesz igénybe, a rendőrség ideiglenesen egy papírlapon közli a közönséggel, ha valamelyik vonatnak nagyobb késése van. — Azt hisszük, ez Aradon sem ütköznék nagy nehézségbe és ismerve a vasut vezetőségének eddig tapasztalt előzékenységét, remélhető, hogy ezt az okos intézkedést Aradon is meghonosítja.

— **Európa legelső gavallérja.** Ferenc József immár megtért őseihez. Valóságos legendakör övezi a megboldogult felség nemes alakját, hogy micsoda csodálatos gavallériával bánt a környezetével a halála előtt még két nappal is mennyire ragaszkodott az ősi spanyol etikett szabatos megtartásához. Két esetet mondunk el az alábbiakban, mely kiválóan jellemzi az agg király gavallériáját. Az első eset hat év előtt történt. Az udvari bálon sorra mutatták be az uralkodónak az új palotahölgyeket, kik közül az egyik, W. hercegnő, abban a pillanatban, midőn a király elé járult, leejtette kezéből a legyezőjét. Ötelsége nobilis gesztussal lehajolt a legyezőért és halkán mondta a zavarban levő hölgynek:

— No, nem tesz semmit...

A kellemetlen eset után Montenuovo magához kéréte a palotahölgyet. A hercegnő kámpalázzal mentegetődzött, de az udvari pletyka szerint meg akarta mutatni, hogy az ő legyezőjét, ha leejti, még egy király is felveszi.

A másik eset Ferenc József halála előtt két nappal történt. Ekkor már öfelsege erősen küzdött a halálos kórral. Öblös karosszékben pihent. Mint rendesen, a délelőtti folyamán Károly trónörökös és felesége, Zita hercegné látogatását jelentette be Kerzl doktor, de megkérte az uralkodót, hogy a fogadáshoz ne álljon fel, mert minél kevesebbet szabad mozognia. Ferenc József megütődve mondta:

— De, mit gondol... Egy hölgy előtt csak fel kell állanom!

Kerzl ezuttal nem ismert etikettet és Zita hercegné szavait ismételte:

— Zita öfensége csak úgy jelenik meg felséged előtt, ha karosszékében ülve kegyeskedik fogadni őt.

A király még egy ideig szabadkozott, de midőn látta, hogy orvosa hajthatatlan marad, csendesen mondta:

— Akkor legalább tábornagi zubbonyomat veszem magamra, mert házikabátban semmiesetre sem fogadhatom öfenséget...

— **Hadjótékonyság.** Baross Ferenc dr.-hoz, Aradvármegye főispánjához újabban a érkezett adományok: Rokkant katonák, hadi özvegyek és hadi árvák alapja javára: Özv. báró Andrányi Károlyné 1000, Bohus Zsigmond báró 3000, Hungária aradi pamutgyár 1000, Németperégi előjáróság gyűjtése 3767, Mairovitz Adolf dr. (Máriaradna) decemberi ado-

mánya 200, Ispravnik Sever dr. Arad 100 korona. Aradvármegyében elhelyezett erdélyrészi menekültek részére: Hadisegélyt élvező köröscentei lakosok 57, Acs József segédjegyző, Köröscenté 12 korona.

— **Német buvárhajók egy portugál kikötőben.** *Lisszabonból* jelentik: Hétfőn reggel német tengeralattjárók benyomultak Funchani kikötőbe, ahol megtámadtak egy hadiszerrrel megrakott francia gőzöst és egy angol kereskedelmi hajót és egy francia ágyunaszádöt elsüllyesztettek. A parti ütegek tüzelni kezdtek, de a tengeralattjárók eltávoztak.

A Frankfurter Zeitungnak jelentik Baseltől: A német tengeralattjáróknak Funchan kikötőjében végzett támadásáról újabban a következőket jelentik: A tengerészeti miniszter közölte a funchani kikötőben elsüllyesztett hajók névsorát, mely szerint a *Kanguro* francia tengeralattjáró kísérő hajó, a *Dácia* angol gőzös és a *Surprise* francia ágyunaszád elsüllyedtek. A torpedózás után a tengeralattjárók két óra hosszat bombázták a várost. A parttól két mértföldnyire elhelyezett szárazföldi ütegek viszonozták a tüzelést és a tengeralattjárókat visszavonulásra kényszerítették. A tárgyi kár nem jelentékeny. Mostanig nem tettek jelentést halálos megsebesülésről. A francia ágyunaszád személyzetének 34 tagja elpusztult, köztük a kapitány is. Az elsüllyesztett hajón néhány portugál ember is volt. A kormány erélyes intézkedéseket tett.

— **Az áruló levél.** *Budapestről* táviratozza tudósítónk: A Magdolna-utoai gyilkosság ügyében ma érdekes fordulat állott be. A rendőrség nyomozás közben megtudta, hogy a gyilkossággal gyanúsított *Eberling Pál* Munkácsról levelet írt szeretőjének, amelyben közli, hogy a katonaságnál jelentkezett és már be is osztották a menetszázadba. A rendőrség valószínűnek tartja, hogy a legény a detektívek megtévesztésére írta ezt a levelet, mégis két detektívet küldtek ki Munkácsra, hogy amennyiben a gyilkos ott tartózkodna, elfogják.

— **Gyászmlse.** A múlt hó 20-án Bécsben elhalt *Paccold Ottokár dr.*, a 33. gyalogezred törzsrösvosa lelkiüdvéért az engesztelő gyászmlsét december hó 7-én délelőtti 9 órakor a Minoriták templomában fogják megtartani.

— **Járhatnak a tiszték színházba és moziba.** *Ferenc József* király elhunytá alkalmából elrendelt udvari gyász mérvét különféleképpen értelmezték. Így többek között azt hitték, hogy a katonatisztek, akik a mély gyász viselésére kötelesek, el vannak tiltva a színházak, a mozgófényképszínházak és a zenés kávéházak látogatásától. Mint *Temesvárról* jelentik, a katonai parancsnokság most döntött ebben a kérdésben és ma megjelent parancsában kijelenti, hogy a tisztikar színházba és moziba járhat.

— **Megnyit a karácsonyi tárlat a Fischer** Nagyáruházában a Szabadság-téren. Naponta érkeznek szebbnél-szebb játékszerek. A közönség helyesen cselekszik, ha előbb keresi fel a nagy áruházat. Baba-klinika. Gyönyörű baba fejek raktáron. Mesés karácsonyfa-diszek. Gyermekek-kocsik 50 koronától 200 koronáig. 5628

— **A kiadóhivatal** Izenete. A kiadóhivatal felkéri a t. előfizetőket, hogy az esetben, ha az *Aradi Közlöny* valamelyik száma nem érkezik meg a szokott időben, úgy jelentésbe ezt a körülményt annál a postahivatalnál, amely a lapot kézbesíteni szokta. A postahivatal az *Aradi Közlöny* kiadóhivatalát a hiányról azonnal értesíti. Ez a hivatalos értesítés korábban jut a kiadóhivatalhoz, mint az előfizető panasza.

MOZGOKEP SZINHÁZ.

* **Divatkiállítás az Urániában.** A szezonnak kétségtelenül a legérdekesebb képe az, amely ma bemutatóra kerül. Valóságos divatkiállítás ez, legújabb párisi és berlini divatkreációkkal egy nagyszámú revü keretében, melynek a „Divatkirálynő” a címe. Nem volna találgatni és jellemezni, hogy milyen nagyszerű tökéletességgel van a kép keretében beállítva ez a divat kiállítás és hogy mennyire értékes és szép maga az egész rendezés. A hölgyközönség figyelmét nyomatékosan hívjuk fel erre a képre és a megtekintés következtében előálló divatszámokért előre is bocsánatot kérünk a tisztelt férjektől. — E mellett az aktualitás mellett egy finom, érdekfeszítő esemény központjában a „Lelkek harca” című képben találkozni fogunk *Hermann Valentin* német művészszel, a ki ebben a darabban tökéletes finom és értékes művészetet mutat be és hozzá járul ahhoz, hogy amugy is tökéletes kép a siker biztos jeleivel peregjen le a vásznon. — *Imádkozik a király.* Néhány éves emlékü apostoli királyunk és a hadi regények dícsőítésére készült filmtelvével, legközelebb az Urániában.

* **Nagy Nordisk-atrakció az Apollóban.** (A világ vége.) *Mintha Verne* valamely fantasztikus regénye kelne életre a szemünk előtt. A dráma meseszövegét éles fantázia gondolta ki. A világ végének lehetőségét tárgyalja lebilincselő érdekességgel. Európa északnyugati részében köszöntötte, ködbe, koromba burkolva tekszik egy bányaváros, amelynek minden munkása nyomor között dolgozik egy gazdag embernek, *Robert Faust* mérnöknek. Nagy esemény híre rázza meg a világot: *Wismann* tonár, a kiváló csillagász egy üstökösöt fedez fel, amely számítása szerint keresztelni fogja a föld pályáját, illetve légkörét. *Robert Faust* nem hisz a jóslásban s arra a napra, amikor rára a világ végét várják, nagyszabású ünnepélyt rendez. Az estély a legzajosabb, amikor tulvilági hangok süvitenek fel s lehullanak a meteorok. *Robert Faust* menekülni igyekszik feleségével, de utóléri a katasztrófa s mindketten meghalnak. Ezt a dióhéjba foglalt mesét megkapó jelenetek, tömegek felvonulása teszi még érdekesebbé. A film megrendezése még a Nordisk-filmgyár színvonalát is fölülmulja s valósággal attrakció-számba megy. A világhatasztrófa bekövetkezése mesereni technikával van megoldva s káprázatosan szép látványosságot nyújt. A főszerepben *Olaf fons* és *Ebba Thomsen* brillíroznak. A mai premier óriási sikert hozott az Apollónak, amely szerdán is műsoron tartja ezt a hatalmas filmet. Szerdán utóljára látható az Apollóban az elhunyt uralkodó temetése. 3

EGYESULETI ÉLET.

(*) **Alapítvány Pohl Károly emlékére.** Az Alföld-Erdélyi Kereskedelmi Utazók Egyesülete tagjai, továbbá *Pohl Károly* barátai és ismerősei a megboldogult emlékének megörökítésére egy alapítvány létesítését határozták el, melynek kamatait évenként jótékony célra fordítják. Az alapítványhoz a következők járultak hozzá: *Kneffel Lajos*, *Kardos Miklós* 25—25 korona, *Aradi Általános Takarékpénztár*, *Bárony Andor*, *Grünwald Samu*, *Havas Sándor*, *Hubert József*, *Lakatos Aladár* és *Sonn Zoltán* 20—20 korona, *Beamer Odón* (Pankota), *Érényi Tivadar*, *Ferenc Bernáth*, *Halpern Miksa*, *Juhász Géza dr.*, *Róth Zsigmond* és *Szemző Armin* 10—10 korona, *Melonner József* 4 korona. További adományokat az alapítványra az utazó egyesület pénztárosa *Bárony Andor* (Szabadság-tér) és titkára *Lakatos Aladár* (Általános Takarékpénztár) fogad el.

A hadikötvény ép oly biztos, mint a pénz. Mindkettőnek értéke az állam hitelképességén és gazdasági erején sarkallik. Csak hogy az otthon tartott pénz gyümölcsöztenül hever, míg a hadikötvény hat százaléknál nagyobb kamatot hoz!

Általános entente-kormány bukások.

(Grey is megvált állásától.)

— Saját tudósítók telefonjelentése. —

A Standard írva a kormányválságról megállapítja, hogy Asquith helyzete tarthatatlan, de amíg az alsóház támogatását bírja, megmarad a kormány élén. Az Evening Standard arról értesül, hogy a kormányválság elmúlt és Lloyd George megkapta, amit kívánt. Tengerészeti miniszter Bonnár Law lesz, Karson pedig valószínűleg Grey utódja lesz a külügyminiszterségben. A reggeli lapok szerint a válságot a nyugati és keleti front hadműveletei közötti fontosságról való nézeteltérés idézte fel. Lloyd George erélyes offenzívát követel Szalonikinél. A Manchester Gvardián vezércikkében kifejti, hogy a kormány válsága, háború válsága is, mert beláthatják, hogy az eddigi módszerrel a háborút sohasem nyerhetik meg, de a koalíció még más módszerrel sem nyerheti meg. A kormány általános újjászervezése, új miniszterelnökkel, ez az egyetlen kivezető út.

A „National Tidende“ Londonból arról értesül, hogy Balfour és Landowne miniszterek rövidesen kilépnek a kormányból. A Times szerint Edward Greyt egy erélyesebb kezű emberrel akarják felcserélni és ez esetben Lloyd George megmaradna a kabinetben. A Daily Express szerint Milner lordot élelmezési miniszternek fogják kinevezni.

Párisi jelentések szerint, ott úgy gondolják, hogy Lloyd George lemondásának oka az,

hogy Asquith miniszterelnöknek bizonytalan színezetű javaslatát a német mintára alkalmazandó polgári védkötelezettségre vonatkozólag, nem helyezte. Visszalépését párisi körökben nagyon sajnálják, mert az utóbbi időben Lloyd George az entente kebelében felmerülő ellentéteket különösen a görög kérdésben több ízben elsimitotta. Ezenfelül az angol kormány újjászervezése kétségtelenül maga után fogja vonni a többi entente kormányok átszervezését is.

NEMZETI SZÍNHÁZ

Aradon, 1916. december 6-án szombán:

A) Bérlet.

A) Bérlet.

Szultán.

Operette 3 felvonásban.

Kezdete 8 órakor.

A szerkesztésért felel:

Rudnyánszky Endre távollétében:

Stauber József.

NYILTÉR.

(Az ezen rovat alatt közölttekért nem vállalunk felelősséget.)

Köszönetnyilvánítás.

Mindazoknak, ki felejthetetlen édesanyánk

özv. Grünwald Józsefné

végtszességén megjelentek, illetőleg a ravatalra koszorút helyeztek, ezúton mondunk hálás köszönetet.

6265

A gyászoló család.

Imádkozik a király!

ARADI KOZLONY

1916. évi december hó 1-től új előfizetést nyitottunk az Aradi Közlöny-re.

Előfizetési árak:

Helyben:

Egész évre	28 K. — fill.
Fél évre	14 „ — „
Negyed évre	7 „ — „
Egy óra	2 „ 40 „

Vidéken:

Egész évre	32 K. — fill.
Fél évre	16 „ — „
Negyed évre	8 „ — „
Egy óra	2 „ 80 „

Tessék mutatványszámot kérni.

özv. Szalkai Arminné

himző és fehérnemű üzlete, előnyomda Arad, Weitzer János-u. 13.

(Főpostával szembe.)

Női és férfi, gyermek kelengyék, intézeti és kórházi fehérneműk, legfinomabb anyagból, szines és fehér himzések, fehérnemű varrások olcsó árban készülnek. — Úri leányok fehérnemű varrás, himzés és szabás tanítására felvétetnek. 8418

24816—1916.

Hirdetmény.

A nagymélt. m. kir. Ministeriumnak az italokhoz kiszolgáltatható cukor mennyiségének és a kiszolgáltatás módjának szabályozásán tárgyában kelt 3165—1916. M. E. sz. rendeletét a következőkben tesszem közhírré:

1. §. Ételeknek, illetőleg italoknak kiszolgáltatására szolgáló üzletekben és üzemekben (fogadók, vendéglők, kávéházak, kávéházak, cukrászdák, szeszes italok kimérésére szolgáló helyiségek, egylett jellegű és más étkezőhelyek) cukrot italok mellé csak a jelen rendelet 2. és 3. §-ában meghatározott módon és mennyiségben szabad kiszolgáltatni.

2. §. Az 1. §-ban megjelölt üzletekben és üzemekben cukrot az ott kiszolgáltattott italokhoz csak az itallal együtt és az alább megjelölt adagolásban szabad kiszolgáltatni:

a) Egész adag italhoz kocka-kristály, vagy porcukrot 18 gramm súlyban, illetőleg kockacukorból 8 darab nagykockát, vagy 4 darab kiskockát. b) Egy csésze vagy egy pohár italhoz kocka- vagy kristály vagy porcukrot 13 gramm súlyban, illetőleg kockacukorból 2 darab nagykockát, vagy 3 darab kiskockát. c) Kis csészékben vagy kis pohárban kiszolgáltattott italhoz kocka-, kristály- vagy porcukrot 9 gramm súlyban, illetőleg kockacukorból 1 darab nagy kockát vagy 2 darab kis kockát.

A kis kockacukor súlya jelen §. alkalmazásában nem lehet több egyenként 4.4 grammnál, a nagykockákban kiszolgáltattott cukor összsúlya pedig nem lehet több az a) b), illetőleg c) pontban megjelölt összsúlyneménél.

3. §. Az 1. §-ban megjelölt üzletekben és üzemekben tilos cukortartókat az asztalokon elhelyezni, továbbá cukrot a fogyasztók között oly célből körülhordani, abból az egyes személyek tetszésük szerint legyasszanak.

Ez a rendelkezés ételek édesítésére szolgáló, a hintőkben tartott porcukor kiszolgáltatását nem érinti.

4. §. A jelen rendelet szövegét az 1. §-ban megjelölt üzletek és üzemek helyiségeiben 1 példányban szembeűnő helyen ki kell függeszteni és azt állandóan olyan állapotban kell tartani, hogy világosan olvasható legyen.

5. §. Aki a jelen rendelet rendelkezéseit megszegi, vagy megszegésüknél bármily módon közreműködik, az, amennyiben ocselkménye súlyosabb büntető rendelkezés alá nem esik, kihágást követ el, és két hónapig terjedhető elzárásai és hatszáz koronáig terjedhető pénzbüntetései büntetendő.

53840—I. 1916. sz.

Aradi m. kir. pénzügyigazgatóságtól.

Haszonbérbeadási árverési hirdetmény.

A Magyarpécska—Németszentpéter közötti révvámszedési jognak 1917. január 1-től 1919. december 31-ig terjedő 3 évre való haszonbérbeadása céljából 49495—I—1616. sz. hirdetményel folyó évi november hó 30-ikára kitűzött árverés megdicsőült Felsőleges Urunk apostoli királyunk temetése napján tartott gyászistentisztelet és nemzeti gyász miatt nem tartatott meg.

Ugyanazért alulírott kir. pénzügyigazgatóság a 49495—1916. sz. alatt már közzétett hirdetményben foglalt feltételek mellett az írásbeli zárt ajánlati tárgyalás harmadik, határnapjául folyó évi december hó 9. (kilencedik) napjának d. e. 10 óráját tűzi ki a kir. pénzügyigazgatóság hív. helyiségébe.

Arad, 1916. december hó 1-én.

6249

Aradi m. kir. pénzügyigazgatóság.

SIROLIN "Roche"

emlőbetegségek, számarhurut, asztma, influenza ellen.

Ki használjon sirolint?

1. Mindenki, aki huzamosabb ideje szenved köhögésben. Mert jobb betegségeket elhárítani, mint gyógyítani.
2. Azok, kik krónikus légcsőhurutban szenvednek, sirolint használnak.
3. Asztmában szenvedők, kiknek betegségét sirolin használata jelentősen csökkenti.
4. Skrofulózisban szenvedő gyermekek, kiknek általános közérületét a sirolin előnyösen befolyásolja.

Magyar királyi államvasutak.

271266—1916. szám.

Arverési hirdetmény.

A kézbesíthetetlen küldemények a vasúti üzletszabályzat 81. §-a értelmében az alább felsorolt állomások teheráru raktáraiban, délelőtt 9 órakor a következő napokon fognak azonnali készpénzfizetés mellett nyilvánosan eladatni:

Állomás	1916. decemb. hó	nap
Arad	21-én.	
Békéscsaba	12-én.	
Budapest dunapart teher p. u.	15-én.	
Budapest - Józsefváros	18-án.	
Budapest nyugoti pályaudvar	21-én.	
Debreczen	20-án.	
Eszék	22-én.	
Fiume	27-én.	
Győr	18-án.	
Kaposvár	27-én.	
Kassa	27-én.	
Köszsvár	29-én.	
Losoncz	19-én.	
Miskolcz	28-án.	
Nagyvárad	28-án.	
Pápa	19-én.	
Pécs	19-én.	
Pozsony	28-án.	
Sátoralja-Ujhely	20-án.	
Szabadka	29-én.	
Szatmárnémeti	19-én.	
Szeged	18-án.	
Szolnok	14-én.	
Temesvár Józsefváros	29-én.	
Ujvidék	22-én.	
Zágráb	27-én.	

Budapest, 1916. évi november hó.

Az igazgatóság.

(Utányomás nem díjazatik).

377—1916. végreh. sz.

Arverési hirdetmény.

Alulírott bírósági végrehajtó az 1881. évi LX. t. c. 102. §-a értelmében ezennel közhírré teszi, hogy az aradi kir. törvényszéknek 1912. évi 23868 sz. végzése következtében Papp Vazul ügyvéd által képviselt Viktoria takarékpénztár javára 264 kor. s jár. erejéig 1916. évi május hó 2-án foganatosított kielégítési végrehajtás útján feülfoglalt és 2300 koronára becsült következő ingóságok, u. m.: feülféltmány, stb. nyilvános árverésen eladatnak.

Mely árverésnek a nthalmági kir. bíróság 1916. évi V. Pk 885 sz. végzése folytán 264 kor. tőkekövetés, ennek 1912. évi április hó 12. napjától járó 6% kamatai, 1/2% váltódíj és eddig összesen 95 kor. 25 fillérben bíróság már megállapított költségek erejéig, Ácsva községében leendő megtartására 1916. évi december hó 12-ik napjának d. u. 1 órája natáridőül kitéltetik és ahhoz a venni szándékozók ezennel oly megjegyzéssel hivatnak meg, hogy az érintett ingóságok az 1881. évi LX. t. c. 107. és 108. §-ai értelmében készpénzfizetés mellett, a legtöbbet ígérőnek, szükség esetén becsáron alul is el fognak adatni.

Amennyiben az előverezendő ingóságokat mások is le- és feülfoglaltatták és azokra kielégítési jogot nyertek volna, ezen árverés az 1881. évi LX. t. c. 120. §-a értelmében ezek javára is elrendeltetik.

Kelt Nagyhalmagyon, 1916. évi november hó 18. napján.

Riedl Akos,
kir. bír. végrehajtó.

6248

379—1916. végreh. sz.

Arverési hirdetmény.

Alulírott bírósági végrehajtó az 1881. évi LX. t. c. 102. §-a értelmében ezennel közhírré teszi, hogy az aradi kir. törvényszéknek 1912. évi 17538. számú végzése következtében Papp Vazul ügyvéd által képviselt Viktoria tak. penztár javára 250 kor. s jár. erejéig 1916. évi április hó 28-án foganatosított kielégítési végrehajtás útján lefoglalt és 8400 koronára becsült következő ingóságok, u. m.: ló, nyilvános árverésen eladatnak.

Mely árverésnek a nthalmági kir. járásbíróság 1916-ik évi V. Pk. 846. számú végzése folytán 250 korona tőkekövetés, ennek 1912. évi április hó 26. napjától járó 6% kamatai, 1/3% váltódíj és eddig összesen 99 kor. 21 fillérben bíróság már megállapított költségek erejéig Ácsva községében leendő megtartására 1916. évi dec. hó 12. napjának d. u. 12 órája natáridőül kitéltetik és ahhoz a venni szándékozók ezennel oly megjegyzéssel hivatnak meg, hogy érintett ingóságok 1881. LX. t. c. 107. és 108. §-ai értelmében készpénzfizetés mellett a legtöbbet ígérőnek szükség esetén becsáron alul is el fognak adatni.

Amennyiben az előverezendő ingóságokat mások is le- és feülfoglaltatták és azokra kielégítési jogot nyertek volna, ezen árverés az 1881. évi LX. t. c. 120. §-a értelmében ezek javára is elrendeltetik.

Kelt Nthalmagy, 1916. évi nov. hó 18. napján.

Riedl Akos,
kir. bír. végrehajtó.

6247

URANIA SZINHÁZ.

Szerdán és csütörtökön

Nagy divatkiállítás**A****divatkirálynő**

című revüben.

Használt ólom megvételeire kerestetik.

Kenyérrendelés.

F. hó 1-től 6-ig történik a liszthivatalban a B. igazolványok átadása, valamint a kenyér- és lisztszükséglet bejegyzése. Ezért figyelmeztetjük a t. Közönséget, hogy az előjegyzésnél gondoskodják a szükséges mennyiségű kenyérről!

Tudvalevőleg ha 100 kgr. lisztet szerez be a háztartás, úgy abból 3/4 részt használ fel kenyérnek és csak 1/4 részt tészta. Ezen arány tartandó tehát szem előtt a B. igazolványok bemondásánál, hogy a t. Közönség kenyérrel kellően legyen ellátva.

Már most elvállaljuk a kenyér előjegyzést az egész 12 hétre, a hét barmely napjára

Forray-utcai,**Hunyadi-utcai,****Kossuth-utcai,****Leiningen-utcai,****Gróf Tisza István-uti,**

Gáj-1 elárusító helyeinken való kiszolgálásra és gondunkat fogja képezni, hogy a rendelt napon mindenki a kenyér meg is kapja. Az előjegyzés összes eladási helyeinkre Gróf Tisza István-ut 28. sz. alatti telepünkön **mindennap** eszközölhető, a kiállított B. igazolványok bemutatása és a szelvények lefejtése ellen.

A kenyér kifizetése az átvétel alkalmával történik. — Aki idejében gondoskodik előjegyzésről, nem fog sohasem kenyérben hiányt szenvedni.

Arad, 1916. december hó.

Dózsa kenyérgyár.

Apollo Színház.

December 6., szerdán

bemutatásra kerül:

A király temetése Wienben.

Az előadások hétköznap 5, 7 és 9 órakor, vasárnap 3, 5, 6, 8 és 9 órakor kezdődnek és nem folytatóságosak. Vasárnap a 6, 8 és 9 órai előadásra is számozott jegyek adatnak ki. 41

Apró hirdetések.

Tudnivaló az apróhirdetésekről:

Az apróhirdetéseket díjat az avarak szerint számoljuk.

Minden sor hirdetésért Ára 3 Sztér. Vasárnapos hirdetésért 45 Sztér.

A vasárnapos hirdetésért díjat az avarakat a közlésnapján kell jelezni.

A legkisebb hirdetés ára 1 korona.

Az apróhirdetéseket előre kell fizetni.

Hirdetéseket átadás 4,5 óráig vehetik fel.

A kiadóhivatal fenntartja magának a jogot, hogy az olyan apróhirdetés szövegét, amelyik tartalmában fogva eredeti alakjában nem közölhető, megváltoztassa.

Házasság.

28 éves, képzett,

középtermetű, barna, intelligens iparos vagyok, női venni oty leányt vagy asszonyt, ki legkevesebb 10.000 korona hozományal rendelkezik. Csak a kemény ajánlatot kerek „Mindenem lenne” jellegű a kiadóhivatalba. 6260

Levelezés.

„Magyar leány”

Jellegű levelet van a kiadóhivatalban. 6259

Alkalmazást keres.

50 éves

nyugdíjas vasutas irodai, raktárnoki vagy ennek megfelelő állást keres. Cím a kiadóhivatalban. 6261

Festékek kereskedő segéd,

ki a műszeres szakmában is jártas, műszer-üzletbe azonnal alkalmazást keres, eset leg vidékre is. Címeket a kiadóhivatalba kér. 6264

Ügyes

gyermek és gépiróadó állást keres. Ajánlatokat a kiadóhivatalba továbbít. 6242

Alkalmazást nyer.

Egy ügyes lán

külföldön nyomdákban felvételt. 6262

Nyomdász-tanulónak

felvételt két fia, kék a 14. évet betöltötték és legalább 6 osztályt végeztek. Bővebbet a kiadóhivatalban.

Ingatlan.

Zsigmondháza

a Marosparton, a 78. számú ház, szép kerttel, eladó. 6234

Gyógyászat.

Dr. Schajkovszky

labizsadás elleni szere, biztos, kipróbált ártalmatlan szer, rögtön hat, ára 1 korona. Kapható Földes és Hebs gyógyszerárban.

Lakást keres.

A város központjában

keresek január 15., esetleg február 1-re 3 utcai szoba, előszoba és fürdőszobából álló, minden kényelemmel ellátott, modern lakást. Ajánlatokat „33-ik gyalogezred” jellege alatt kérek. 6246

Vétel és eladás.

Eladó

női művetruhák és fehérmű. Cím a kiadóhivatalban. 6268

Moldinger-kályha

és egy jókarban levő irasztal megvételre keresetők. Cím a kiadóhivatalban. 6266

Tábori élelmiszer,

leveles-lapok, levelek és papíruk nagyban és kicsinyben jutányos áron kaphatók Pichler Sándor papirt kereskedésében és kőnyomdájában Arad, Szabadság tér 1. Telefon 308. 601

Carson, Hoffmann zenéi

és más teljes opera kivonatok 40 fillérért kaphatók Deák Béla könyvkereskedésében, Forray-u. Telefon 902. 6071

Egy alig használt egyenáramú

2 1/2 lóerős motor eladó. Bővebbet az Aradi Közlöny kiadóhivatalában.

Különléle.

30-40 wagen kocsán

ékraktározásra alkalmas tárt udvart, beitelket, üres nagy istállót vagy más alkalmas nagy raktárhelyiséget a belvárosban bárhol keresünk bérbe. Erzsébet Köszvényátsárukat, Vécsey-u. 1. 6262

Az Anusol

aranyér-kupok mindenben pótolják a Haemorroidál-kupok, azonos összetételük folytán hatásuk is teljesen azonos, ára 8 korona. Földes gyógyszerár, Hebs gyógyszerár Arad. 12

Apróhirdetések

az „Aradi Közlöny” részére felvételnek a Messenger-poy irodában, Deák Ferenc-u. 8. Ugyanitt kapható az „Aradi Közlöny.”

Az angol

Fájdalomcsillapító Bengue balsamot teljesen pótolja a Hebs-Földes-féle fájdalomcsillapító balsam, teljesen azonos összetételű, mint a Bengue liniment. Ára 2 korona. Földes gyógyszerár, Hebs gyógyszerár. 12

Helacit.

A legártalmatlanabb arcszépítő és finomító. Lázadó, fényes, seáros, atkás (mitesszeres) arcot naponta abányezor szükséges, gyapokra öntött folyadékkal megtöröljük. Az arc rögtön csodás szép lesz, mintha valami mesés lehellet finomságu harmattal volna bevonva. Az atkák pár nap alatt elmúlnak. Ára 1 korona. Dr. Földes és Hebs piperezsáppan és vegyészeti gyára Aradon. Túz mellett ne használjuk. 12

Kristály Soda

nagyban és kicsinyben kapható

Vojtek és Weisz-nál, Aradon.

Pk. 1881/51. 1916. szhoz.

Arverési hirdetmény.

Az aradi kir. járásbírósnak 1916. Pk. 1881/51. sz. végzése következtében az Aradmegyei Takarékpénztár r. t. javára elteni 4140 korona tőkekövetelés, ennek vi. 6900 K után 1914. évi július hó 15. napjától járó 6 3/4% kamattal, 7 K 76 fillér óvásdíj és eddig 814 korona 76 fillérben megállapított költségek erejéig lefoglalt és 1000 koronára becsült névértékű 92. sz. takarékpénztári részvény Aradon, az Aradmegyei Takarékpénztár hivatalos helyiségében 1916. év december hó 15-ik napjának dé-

után 3 órakor nyilvános árverésen legtöbbet ígérő vevőnek el fognak adatni.

Arad, 1916. évi december hó 8.

Győrffy Arnold,
bir. végrehajtó.

6258

Óvadékkal rendelkező

ISPÁN

azonnali belépésre alkalmazást nyer

Roth József utóda szállítónál. 6225

Amíg a készlet tart

olcsó cipő-árusítás!

Amerikai női Chewraux cipő legdivatosabb

36 kor.

Ugyanott

alkalmi szőrmeáruk kaphatók csak rövid ideig, amíg a készlet tart

SCHWARTZ cégnél Forray-u. 3. 6110

Ujságmaculatura ismét kapható kis és nagy mennyiségben.

Bővebbet a kiadóhivatalban.